

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

**(10/108, 155, 156, 157, 158, 159, 160) ESAS NO'LU
BİLGİ TOPLUMU OLMA YOLUNDA BİLİŞİM
SEKTÖRÜNDEKİ GELİŞMELER İLE
İNTERNET KULLANIMININ BAŞTA
ÇOCUKLAR, GENÇLER VE AİLE YAPISI
ÜZERİNDE OLMAK ÜZERE SOSYAL
ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(İSTANBUL)**

TUTANAK DERGİSİ

26 Mayıs 2012 Cumartesi

**(10/108, 155, 156, 157, 158, 159, 160) ESAS NO'LU BİLGİ TOPLUMU
OLMA YOLUNDA BİLİŞİM SEKTÖRÜNDEKİ GELİŞMELER İLE
İNTERNET KULLANIMININ BAŞTA ÇOCUKLAR, GENÇLER VE
AİLE YAPISI ÜZERİNDE OLMAK ÜZERE SOSYAL ETKİLERİNİN
ARAŞTIRILMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(İSTANBUL)**

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

26 Mayıs 2012 Cumartesi

----0----

K O N U

İnternet Kullanımı hakkında

Sayfa
1:40

İÇİNDEKİLER

<u>İİ</u>	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM -	1:12
Leyla KESER BERBER (Moderatör)	1, 3:5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 24, 26:27, 29, 30, 33, 37, 39, 40
Tunç ÇELİK (Moderatör)	5:6, 7, 8, 9, 11, 13:18, 19, 20:21, 22, 23
Ayşe BOSTANCI (Aileyi Koruma ve Destekleme Derneği Temsilcisi)	6
Buğra AYAN (Karadeniz Teknik Üniversitesi)	6, 10:11
Melek BAR ELMAS (TOBB Bilgisayar Yazılım Medisi Meclis Başkan Yardımcısı)	6:7, 9, 11
Ömer ŞENORMANCI (Akademisyen)	7
Muhterem İLHAN (VODAFONE Temsilcisi)	7, 10, 30:33
İlhan YERLİKAYA	7:8, 19
Cebirail TAŞKIN (IPTV-DER Temsilcisi)	8
Hakan UYGUN (LINUX Kullanıcıları Derneği Temsilcisi)	8:9
Fusun SARP NEBİL (Tüm İnternet Derneği Temsilcisi)	9:10, 20, 22, 37:39
Doğan Ufuk GÜNEŞ (Yazılım Sanayicileri Derneği Başkanı)	11

M. Yavuz TORUN (TÜRKSAT Bilişim Sistemleri Direktörü) 12

İKİNCİ OTURUM 13:23

Serhat ÖZEREN (İnternet Kurulu Başkanı) 14

Fikret KALFAOĞLU (Türkiye Bilişim Derneği) 19:20

Avrupa Birliği ve Kurumsal İlişkiler Koordinatörü) 20, 22

Aykan ERDEMİR Bursa 21

Alpaslan KESİCİ (TBMM Bilgi İşlem Daire Başkanlığı Sistem Analisti) 21

ÜÇÜNCÜ OTURUM 24:40

Dursun AYYAN (Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Uzmanı) 24:26

Mücahit DUMAN (Hazine Müsteşarlığı Uzmanı) 27:30

Namık KURAL (BİYESAM Başkanı) 30, 33:34, 35:36

Oktay ORAY (İstanbul Bilgi Üniversitesi) 33

Levent KARADAĞ (Türkiye Bilişim Derneği Yönetim Kurulu Başkanı) 34:35, 36

Sait ÜNLÜ (Üsküdar Üniversitesi Bilgi, 36:37

Dökümantasyon ve Teknoloji Yönetimi Rektör Danışmanı)

Açılma Saati: 09.48

Kapanma Saati: 18.50

26 Mayıs 2012 Cumartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 9.48

MODERATÖR: LEYLA KESER BERBER

MODERATÖR: TUNA ÇELİK

-----0-----

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Türkiye Büyük Millet Meclisi Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonunun değerli Başkanı, değerli komisyon üyeleri, bilişim sektörünün değerli temsilcileri, İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsünün -özellikle bu salonda mevcut- değerli katılımcıları; hepinize, Bilgi Üniversitesi'ne ve çalıştayımıza hoş geldiniz diyorum.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsünü temsilen karşınızdayım. Yaklaşık bir buçuk gün sürecek iki ana başlıktan oluşan, “Bilişim” ve “İnternet” ana başlıklarından oluşan bu çalıştayda moderatörlüğü Sayın Tunç Çelik Bey’le beraber yürüteceğiz.

İlk önce -izininizle- bu salonda Meclisin araştırma komisyonunun yürütmüş olduğu çalışmaya katılan ve doğrudan görüş bildiren kurumlar ya da temsilciler mevcut. Bir de onun dışında bu süreçten haberdar olan, İnternet’ten, medyadan takip eden ama doğrudan gidip kendisini belki temsil etme ve anlatma fırsatı bulamamış olan kurum ve kuruluşlar da mevcut. Dolayısıyla ben şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu Başkanı Sayın Milletvekilimiz Necdet Ünüvar Bey’i kürsüye davet edeceğim ve “Süreç nasıl işledi? Nasıl gelişti?” hepimizin bildiği ama aklımıza böyle resmin tam oturmadığı bir tablo var. O eksik kalan parçaları tamamlayarak bize süreç hakkında Komisyonun oluşturulması fikrî, yaptığınız çalışmalar ve bugüne kadar neler olduğunu kısaca özetlemesini istiyorum.

Buyurunuz Sayın Vekilim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Herkese günaydın.

Uzaktan gelenler, yakından gelenler, güzel bir atmosfer olduğunu görüyorum. Öncelikle herkese iyi bir gün, hatta iyi bir iki gün dileyerek sözlerime başlamak istiyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli dostlar, Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu adı altında bir komisyonumuz var Mecliste malumunuz. 15 Mart 2012’den itibaren yoğun bir şekilde çalışan bir Komisyon. Burada İnternet’in üstatları var, benden rakamlara daha vâkıf insanlar var. Onlara ukalalık edip rakamlara filan boğacak değilim. İnternet nereden baksanız orayı gördüğünüz bir alan. Fırsat penceresinden bakınca acayip bir fırsat, devasa bir fırsat. Risk penceresinden bakınca veya oradan bakanlar müthiş bir risk görüyor. Fakat İnternet galiba hayatımızın bir parçası. Mesela, bu salonda “Ben şu anda İnternet’le ilişkili değilim, İnternet’le ilgilenmiyorum.” yani şu an itibarıyla, an itibarıyla “İlgilenmiyorum” diyen bir tane Allah’ın kulu yoktur. Niye? Her birimizin cebinde akıllı telefonlar var ve bir kısmı sessizde, titreşimde mail geldiği zaman, bir kısmı facebook’tan bir mesaj geldiği zaman, bir kısmımızın cebinde twitter’den gelen bir mesaj veya akla gelmeyen değişik sosyal uygulamalardan kaynaklanan bir mesajla öyle veya böyle İnternet’le haşır neşiriz ve bugün söylediğimin yarın geçerliliğinin de azaldığını biliyorum. Çünkü İnternet’le ilgili rakamları, kurumlar bize anlattıkları zaman, “Aa bu rakam bu kadar değişmiş mi?” filan demediğimiz pek olmuyor. Çünkü artık İnternet’te eskiden yıllık rakamlar verilirdi,

sonra aylık, sonra haftalık, sonra günlük, sonra dakikalık, sonra saniyelik hatta artık on-line her geçen an değişen rakamlar veriliyor. Hatta rakamların verilmesinden de ziyade rakamların oluşturduğu etkiden bahsediliyor. Tabii böyle bir dünyada bilişim ve İnternet'le ilgili Meclisimizde çok önemli bir Komisyon kuruldu. İşin erbabı olan dostlarımız şunu düşünebilir: Niçin bilişimle İnternet'i aynı anda kullandınız? Doğrudur, bilişim, İnternet'i de kapsıyor, bilgi teknolojilerini kapsıyor. Ama burada Meclisimizin kurulan Komisyon adına baktığınız zaman hem bilişim sektöründeki gelişmeler hem İnternet'in sosyal etkileri veya olası birtakım etkileri konuşuluyor. Bilişim denildiği zaman, daha çok ölçülebilir, elle tutulabilir, fark edilebilir veya gözün gördüğüyle yorumlanabilir şeyler akla geliyor. Ekonomik etkisi, e-devlet, siber güvenlik vesaire gibi birtakım rakamsal ifadeler. Ama İnternet'in sosyal etkileri dediğiniz zaman, onun ötesinde İnternet'in olumlu veya olumsuz -bunları tırnak içinde ifade edenlerin diliyle söylüyorum- birtakım hükümler ortaya konuluyor.

Komisyonumuz, her iki alanla ilgili de çok yoğun bir şekilde çalışıyor. Komisyonumuzun açık ve net söylüyorum, belki kafalarda bir soru işareti olabilir, kesin bir yargısı yok yani komisyon çalışmalarına başlarken komisyon misyonunu şuraya, buraya filan odaklamış değil. Komisyonun ana misyonu şudur değerli dostlar: Biz, İnternet'in fırsat penceresinden baktığınız zaman büyük bir fırsat, risk penceresinden baktığınız zaman ciddi bir risk olabileceğini düşünüyoruz ve Komisyonumuz fırsatların artırılması, risklerin azaltılması ana temasını kapsıyor. Burada -hakikaten- oluşmuş bir yargımız yok. Böyle bir yargı olsa zaten adı üzerinde bir araştırma komisyonuna ihtiyaç duyulmaz. Nihayetinde farklı farklı tarafları dinleyip, farklı farklı görüşlerden ülke için ortak bir vizyon elde etmeye çalışıyoruz. Belki hepimiz farklı farklı yollardan gidiyoruz. Bakın, bu Komisyonumuzda 17 tane üyemiz var, 10 tanesi AK PARTİ'den, 4 tanesi CHP'den, 2 tanesi MHP'den, 1 tanesi BDP'den ama hepimiz bu ülke için yararlı şeyler yapmaya çalışıyoruz. Belki farklı yollardan bir neticeye ulaşmaya çalışıyoruz ama her milletvekili bu görevi bıraktığı zaman bu ülke için güzel şeyler yapmış insanlar olarak anılmak istiyor. Açık ve net olarak söylüyorum ki -burada her milletvekilimiz adına bunu ifade edebilirim- bizler de Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu olarak ülkemize bu anlamda çalışmış ve vizyoner bir katkıda bulunmuş Komisyon olarak anılmak istiyoruz, bunun üstüne basa basa söylüyorum.

Bugünkü toplantımızda da çok farklı kesimlerden temsilcilerin olduğunu biliyoruz. Çok farklı gruplardan, farklı düşüncelerden arkadaşlarımızın olduğunu biliyoruz ama bir şeyi daha biliyoruz, hepsi bu ülke için güzel şeyler yapmak istiyor, hepsi farklı yollardan gitse de aynı neticeye ülkeyi bir adım daha ileriye götürme çabası içerisinde olduğunu düşünüyoruz. O yüzden bu iki günlük çalıştayda -Leyle Keser Hocam ve Tunç Bey modere edecekler- tahammül çok önemli. Niçin tahammül? İşte o vizyonu ortaya koymak adına son derece önemli. Fikirlerimize tahammül edip, o fikirlerden farklı fikirlerin çarpışmasından vizyoner bir tablonun ortaya konulması çok önemli. Bu çalıştaydan bizim açıkçası ciddi beklentilerimiz var çünkü İnternet'in ekonomiye etkisi giderek artıyor, bilgi yönetimi ve kurumsal yönetim anlamındaki etkisi giderek artıyor, hukuki, teknik, idari ve beşerî altyapı açısından önemi giderek artıyor. Bilişim suçları, fikrî ve sınai haklar kavramı, bilişim, teknolojin, İnternet'in psikolojik ve sosyolojik etkileri yani toplum üzerindeki etkileri, bilişim yatırımlarının her geçen gün arttığını ve bundan sonra bu artış hızının daha da artacağını biliyoruz. E-dönüşüm,

e-devlet, e-sağlık, e-ticaret, e-birey filan, ben bunu anlatınca “Eee” filan diyorlar, “Evet, gündemimiz Eee” “E” anlamında birçok farklı yönlerin olduğunu biliyoruz.

Tabii dünya ölçeğinde ülkemizin bilişimle ilgili aldığı bir derece var. O rolün artmasını muhakkak suretle istiyoruz. Bu alanda çalışan kamuda, özel sektörde, üniversitelerde ciddi bir bilgi altyapısı söz konusu ve bunun ülke yararına daha etkin kaynaklar hâline dönüşmesi konusu var.

Bu çalıştaydan bütün bu söylediğimiz şeylerle ilgili gerçekten vizyoner adımlar, vizyoner çıktılar bekliyoruz. O yüzden bu çalıştayı hakikaten önemsiyoruz. Önemsemediğimiz için de bizler de milletvekili olarak buradayız. Tabii biz milletvekili olarak buradayız ama milletvekili sıfatımızdan öte şunun bilinmesini istiyorum: Bilişim dünyasına ve İnternet’e gönül vermiş, ülkemize bu alanda bir şeyler kazandırma çabası içerisinde olan, hasbalkader biraz vitrinde olan insanlar olarak buradayız. Yani herhangi bir statümüz sebebiyle değil ama bu işe gönül vermiş insanlar olarak buradayız.

Ben şimdi onları kısa kısa tanıtmak da istiyorum: Konya Milletvekilimiz İlhan Yerlikaya Bey iletişim profesörüdür ve RTÜK eski Başkan Yardımcısıdır.

Reşat Doğru Beyefendi; eski Devlet Bakanımız, Tokat MHP Milletvekili arkadaşımız, genel cerrahi ve tıp doktorudur.

Mehmet Muş Bey; İstanbul Milletvekili, iktisatçı genç arkadaşımız.

Ali Ercoşkun Bey; bilişim dünyasının bildiği bilişim uzmanı bir arkadaşımızdır, Bolu Milletvekili.

Aykan Erdemir Bey de sosyologdur, Bursa Milletvekilimiz.

Deneyimin ve gençliğin birlikte olduğu bir yapıyı görüyoruz.

Ben de Adana Milletvekiliyim ve de tıp doktoruyum, endokrin ve dahiliye uzmanıyım.

Doktorlar birazcık bu Komisyonda neyse fazla olmuş, yani gruplar da doktorları oraya doğru yönlendirmişler ama tıp bilişimi diye bir kavram da giderek artıyor. Ondan kaynaklanmıyor tabii mutlaka, o işin esprisi ama doktorlar işi ciddiyetle hep yaparlar, birazcık da bilişimle de hasbalkader ilgilidir. İşte bilişimciler, doktorlar, iletişimciler, sosyologlar, iktisatçılar bir aradayız.

Bu toplantının ben güzel sonuçlar vermesini ve ülkemiz için güzel bir çıktıyla sonuçlanmasını diliyorum.

Bize ev sahipliği yapan Leyla Keser Hocamın şahsında Bilgi Üniversitesi yönetimine çok teşekkür ediyorum.

Tunç Bey de moderatörlük yapacak, ona da çok teşekkür ediyorum.

İnşallah güzel bir çalışma yapar, güzel bir neticeyle buradan ayrılırız.

Hepinizi, hem geldiğiniz için hem de beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyor, saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER– Çok teşekkürler Sayın Başkanım.

Bilgi Üniversitesi olarak biz de sizleri, sektörün değerli temsilcilerini burada ağırlamaktan mutluyuz. Bizim için önemli çünkü bu çalıştayın çıktıları, ben hep şey olarak görüyorum: Moderatör arkadaşım Tunç Beyle de onu paylaştım, bir vizyon ortaya koyacaksa bu çalıştaydan sonra bilişim ve internete ilişkin, 2023’ün belirlediği hedeflerin ötesinde bir yere gitmemiz gerekiyor. Dolayısıyla hani katılımcıların çalışmaya katılıp

görüşlerini açıklayacak, ortaya birtakım yeni fikirler koyacak herkesin yaklaşımı bizim için çok değerli ve önemli bu noktada.

Biz şimdi, bu çalıştayda bir buçuk gün boyunca neler yapacağız beraber, biraz onu anlatmak istiyorum.

Ben Perşembe günü Meclisteydim, Enstitüyü temsilen bir sunum yaptım, daha sonra bu konferansın organizasyonları konusunda çalıştım ve Meclisteki değerli arkadaşların bana ilettikleri bilgiler çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu önünde değişik farklı kurumların tartıştıkları, konuştukları birtakım konu başlıkları var, bunlardan özellikle birtakım çıkarımlar yaparak çalışma grupları oluşturduk. Biraz şimdi süreçten bahsedeceğim.

Programımız bu şekilde: Çalıştaylar bu sefer gerçekten çalıştay olacak çünkü sayın vekillerimizin de katılımıyla, sektördeki değerli temsilcilerin, sizlerin katılımıyla beraber gerçekten farklı bu çalışma gruplarına bölünerek çalışacağız ve ortaya 1,5 gün sonunda yeni birtakım tespitler ve vizyonlar koymaya çalışacağız.

Süremiz uzar, kısalır, bilemiyorum bizim çalışma performansımız ve çalışma şeylerimiz belirleyecek belki bunu ama 1,5 günün planlaması bu şekilde.

Temel olarak Meclisin araştırma komisyonunun adına da isimlerini verdiği için iki temel başlık var; bilişim ve internet. Bu kapsamda birtakım alt başlıklar Meclis önüne giden ve yani Komisyona sunum yapan, konuşan grupların raporlarını okuduğumda, konuşulan başlıklar bir şekilde siber güvenlik, siber suçlar, bilişim suçları ve bilgi güvenliğine ilişkin çokça tespit yapılmış, e-devlet ve bilgi toplumuna ilişkin olarak epeyce bir Meclis komisyonu önünde konuşmalar olmuş, sorunlar tartışılmış.

Bilişim hukukuna ilişkin sorunlar özellikle benim tarafımdan belki Perşembe günü daha çok Meclis önünde konuşulan bir şey ama onun dışında başka sunum yapan kurumlar tarafından da dile getirilmiş.

Bilişim sektörüne ilişkin sorunlar önemli. Burada, gördüğünüz gibi, sınırlı olmayan bir şekilde birtakım alt başlıklarda bilişim sektörünün sorunları dile getirilmiş Komisyon önünde.

Online oyunlar yine tartışılmış, önemli olan bir başlık olarak dile getirilmiş.

Ben, Tunç Bey'in önerisiyle Trend ve Teknolojiler koyduk bunun adını ama önemli birtakım konu başlıkları, elektronik ticaret, kişisel verilerin korunması, bulut bilişim, yeni nesil iletişim teknolojileri gibi bir grup da belki işte gelişen teknolojinin altında konuşulduğu bir başlık olarak Meclisteki görüşmelerde ya da konuşmalarda yer bulmuş.

İnternet güvenliği ve güvenli internet, bu iki başlık çokça konuşulmuş. Bu kapsamda hani sosyolojik, kültürel, psikolojik, fizyolojik her türlü etkisi, ona ilişkin düzenlemeler vesaireler gibi çokça konu tartışılmış ve konuşulmuş.

İnternet'te Türkçeyle ilgili birtakım tespitler yapılmış. Türkçe içeriğin zenginleştirilmesi, Türkçe arama motoru oluşturulması ya da Türkçe millî bir elektronik posta altyapısı kurulması gibi birtakım konular konuşulmuş.

İnternet medyası tartışılmış, gündemdeki konulardan birisi, burada sektör temsilcileri kendi beklentilerini dile getirmiş.

Bu başlıklar çerçevesinde benim Meclisin sayfasından da takip ettiğim Komisyona gelen ve sunum yapan bütün temsilcilerin üç aşağı beş yukarı görüşlerinin toplandığı ana başlıklar olarak biz 9 tane çalışma grubu tespit ettik ve şu an salonda bulunan herkes, biraz sonra Tunç Bey'in anlatacağı metodoloji çerçevesinde bu 9 çalışma grubuna bölüneceğiz ilgi ve çalışma alanlarımıza göre.

Siber güvenlik ve bilgi güvenliği birinci grubumuz; e-Devlet ve bilgi toplumu ikinci grup; bilişim hukukuna ilişkin sorunların tartışılacağı bir grup var; bilişim sektörü ve sorunları diğer bir grupta; online oyunlar beşinci bir grup; yine trend ve teknolojiler dediğimiz, bundan sonra nereye gidiyoruz, teknolojik anlamda hayatımıza neler geliyor bunlar altıncı grup; yedinci grup, İnternet güvenliği ve güvenli İnternet; sekiz, kritik teknolojilerin millîleşmesi adını koyduk ama bu başlık içerisinde, dediğim gibi, hep teknoloji bağımlısı tüketen bir toplumuz, biz buralarda, örneğin işte Türkçe bir arama motorudur, Türkçe elektronik postalar, bu anlamda neler yapabiliriz ya da başka konuları konuşacağız; dokuzuncu çalışma grubumuz da, İnternet medyası çalışma grubu olarak tespit ettik. Şimdilik burada kalıyorum.

Ben sözü şimdi Tunç Bey'e vermek istiyorum, bu çalışma grupları çerçevesinde biz 1,5 gün boyunca nasıl bir yöntemle çalışmalarımızı yürüteceğiz ve finalize edeceğiz, kendisi bize bilgi verecek.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Sayın milletvekillerim, sektörün liderleri; hepinizi sevgi, saygıyla selamlıyorum.

Şunu yapmak istiyoruz: Burada çok ciddi bir birikim var ve herkesin kafasında uzun yıllardır oluşturduğu ve ileriye yönelik önerilerinin olduğunu biliyoruz. Şimdi yapmamız gereken şey, bu fikirlerin özlü bir şekilde ortaya çıkmasını sağlamak ve bunların sentezlenmesini sağlamak. Biz bunları sentezler ve derlersek, karar vericilerin kolay ve etkili karar vermesine yardım etmiş oluruz, dolayısıyla istediğimiz sonuç budur.

9 gruba bölüneceğiz, gruplar fikir üretecek. Bu fikirlerin havada kalmamasını ve yazıya geçmesini istiyoruz. Yazıya geçmeli ki, kayda geçmeli ki biz onları kararlar olarak kullanabilelim. Dolayısıyla ufak bir çalışma yöntemi size önereceğiz. İşte grubun herkesin fikir üretmesini teşvik eden bir görevlisi olacak, o fikirleri yazan, zaman kaybetmemek için, zamanı değerlendirmek için bir yardımcısı olacak, bu şekilde herkes birlikte fikir üretecek. Yani, bu kendi içinizden insanların yapacağı bir çalışma olacak.

Her grup önce sorunlar üzerinde konuşacak, yani bizim öncelikli konularımız, hususlar ve sorunlar nelerdir, illa sorun da olması gerekmeyebilir, husus da olabilir. Bunları bulduğumuzda, diyelim birinci seansta sorunlara odaklanıp eleğin üzerinde kalanları bulmamız lazım. Daha sonra, biz bu grupların sorunlarından sonra ikinci seansta da çözümlere odaklanacağız. Yani bugün ilk yarıda sorunlar, ikinci yarısında çözümleri yapacağız. Arada şöyle bir de sürecimiz olacak: Biz grupların önceliklendirdiği sorunları alıp toplayıp onları bir bütün hâline getireceğiz ve sentezleyeceğiz. Yani, burada 9 tane grup 9 tane ayrı konuda ayrı çalışma yapmamış olacak. Yaptıkları çalışmaları birleştirip ilişkilendirmiş olacağız. Dolayısıyla herkes bütünü de görecek, herkes bütünü gördükten sonra çözüm üreteceği alanlara da ona göre karar verecek. Bu önemli bir şey. Dolayısıyla arada bizim sentezlememiz olacak, onu da sizinle paylaşacağız. Dolayısıyla analiz-sentez, analiz-sentez şeklinde gideceğiz.

Bu şeyde bir günün sonunda hem sorunlar hem çözümlerle ilgili iki kez analiz ve sentez yapmış olacağız. Bunun çıktılarını yarın, pazar günü derleyeceğiz, bir yönetici özeti gibi düşünebilirsiniz bunu. O

zaman vizyon 2023 perspektifiyle bakıp, onun politika olarak vizyon 2023'e çıktı ve girdiler sağlamamız lazım. Nihayetinde çünkü politika üretmek açısından bizim vizyon 2023 hedefimiz var, buradaki önerilerimizi ve buradaki fikirleri onunla ilişkilendirmeye çalışacağız, orada da ikinci bir analiz-sentez yapacağız, o biraz daha yüz yüze olabilir. Yarın öğleden sonra itibarıyla hem konulara alttan yukarıya detaylı bir şekilde bakmış olabileceğiz hem de yukarıdan baktığımızda vizyon 2023'ün hedefleriyle bunları da ilişkilendirmiş olabileceğiz.

Çalışma planımız böyledir, şimdi öteki tarafa geçebiliriz. Benim atladığım bir şey yok değil mi Leyla Hocam?

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Yok.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Öteki tarafa geçip çalışmaya başlayabiliriz o zaman.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Bizim, Tavsiye 1 adlı ilk duyurularda size söylediğimiz salon hemen BS'nin karşısında çalışma grupları olarak orada devam edeceğiz çalışmalarımıza. Orada mı tespit edeceğiz her çalışma grubunu?

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Evet, orada 9 tane grup var, isterseniz önce buna bakın bence. Hangi grupta çalışmak istediğinize şimdiden karar verin.

AİLEYİ KORUMA VE DESTEKLEME DERNEĞİ TEMSİLCİSİ AYŞE BOSTANCI – Bir grupta mı çalışıyoruz?

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Evet yani, değiştiriyor olabilirsiniz ama tercih etmiyor olabilirsiniz çünkü grubun önünü görmeyebilirsiniz.

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BUĞRA AYAN – Sosyal medya hangi grupta yer alıyor daha çok?

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – İnternet medyasında tartışılabilir.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Başka soru?

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Sayın Başkanım, bir onuncu çalışma grubu olarak mı?

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Buyurun efendim.

BAŞKAN – Biz kendi aramızda da nasıl bir yol izleyelim diye ilk toplantımızda konuştuk. Üç tane temel konu başlığı çıktı; bir tanesi İnternet'le ilgili teknik konular, bunun içine güvenlik de giriyor, teknik ve güvenlik; bir tanesi bilişim hukuku, yani mevzuat anlamında ve İnternet'in psikososyal etkileri anlamında bir yol, yani üç ana başlık çıkmıştı. Belki buraya bir, İnternet'in psikolojik ve sosyolojik etkileri, yani psikososyal veya toplumsal etkileri gibi bir onuncu başlık sanki uygun olur. Yani Komisyonumuzun çalışmalarına katkı sağlaması açısından da uygun olur diye düşünüyorum.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – Ben burada bir şey sorabilir miyim?

Online oyun, eğitim ve kültür boyutu bir başlık hâlinde iken örneğin beni daha çok ürküten online chat odaları vardır yani yayın yapan...

BAŞKAN – O ona girmez mi, yani onun başlığına girer.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – Onun değil ama o.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – İnternet güvenliği, güvenli İnternet başlığı altında bunları hep konuşmak istedik.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – Peki, o zaman online oyunu diye ayrıca düşündük?

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Çünkü dünyada şu an ekonomik anlamda ciddi bir önem ifade ediyor. Dolayısıyla bir taraftan zararlı etkileri tartışılırken, bir taraftan da dünyada bunu öncelik olarak belirleyip ekonomilerini bunun üzerine dayayan ülkeler var. Dolayısıyla bu açıdan da değerlendirilmesi gerektiği için biraz. Hem ülke olarak oradan pay alacağız ve bilgi ekonomisi anlamında oyunlardan da Türkiye hani belirleyici rol oynayan bir yerde olacak ya da olamayacağız.

BAŞKAN – Hocam o konuyla ilgili bir rakam söyleyeyim, Dijital Oyunlar Federasyon Başkanlığımızın yaptığı sunumdan aldığım rakam: 69 milyar dolar şu anda dünya oyun piyasasının ekonomik değeri. Türkiye’de dijital oyuncu sayısı 20 milyon ve bu oyunla ilgilenen aktörlerin önümüzdeki sekiz yıllık öngörüsü, sekiz yıl sonra filan dünyada artık dijital oyunlar olimpiyatının yapılabileceği. Yani bu noktaya gidebileceği varsayılıyor. Dolayısıyla o başlığın önemli olduğunu düşünüyorum ben. Bu başlığa bizim hiç müdahalemiz olmadı ama ben şimdi ilk defa sizinle beraber görüyorum, ama o başlığın olmasının yararlı olduğunu düşünüyorum.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – O zaman, online oyun, eğitim, ekonomik ve kültür boyutu demek gerekiyor galiba.

BAŞKAN – Tamam.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – Çünkü ekonomik boyutu anlaşılıyor.

BAŞKAN – Tamam, o zaman oraya öyle bir şey ilave edelim bence, ben çok da müdahil olmayayım size.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Sayın Başkanım, başlık olarak ne önermiştiniz?

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Ben yazıyorum.

AKADEMİSYEN ÖMER ŞENORMANCI – İnternet’te kumar hangi başlık altında konuşulacak?

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – İnternet güvenliği, güvenli İnternet, bu başlıklar altında konuşuyor alacağız.

AKADEMİSYEN ÖMER ŞENORMANCI – Hocamız 68 milyar dolar dedi, onun da 110 milyar dolarlık bir cirosu var benim bildiğim, ondan da çok yakınlar oluyor. İnternet’te kumar nedeniyle çok başvurular oluyor.

VODAFONE TEMSİLCİSİ MUHTEREM İLHAN – Katılımcı sayısına bakarsak, konu başlıklarına bakarsak, her gruba 5-6 kişi civarında bir çalıştay katılımcısı düşüyor gibi gözüküyor. Fikirlerin ortaya çıkması açısından bu sayı yeterli olmayabilir. Burada birleştirilebilecek olan başlıklar olup, yani katılımcı sayısı artırılarak tartışılan fikirlerin daha da çoğalmasını sağlayabilir miyiz diye düşünüyorum.

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Konu başlıkları çok güzel seçilmiş fakat bizim Bilişim ve İnternet Komisyonu açısından, Başkanımızın da söylediği gibi, tartıştığımız ana iki konu var: Riskleri ve avantajları

nedir İnternet'in. Dolayısıyla bu başlıkların her birisindeki gruplardaki arkadaşlar, İnternet'in, bilişimin riskleri ve avantajları nedir, onu düşünüp, onunla ilgili analizler ve çözümler yaparlarsa daha faydalı olur diye düşünüyorum. Buradaki başlıklar çok güzel konu itibarıyla ama bize faydalı olmasını istiyorlarsa, Medis Komisyonuna, böyle bir yol izlemeleri daha iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Katılımcılar açısından belki şöyle: Derler ki toplantıda 8 kişiyi geçmeyin, 5 kişiye de düşmeyin derler değil mi. Yani burada korkarım ki onuncu bir başlık oldu, bazı başlıklarda 2-3 kişi filan olacak. Sen, ben, Köroğlu, Ayvaz olabilir. Onun için, belki... Mesela ben bakıyorum 1'le 2'yi pekâlâ birleştirebiliriz, yani siber güvenlikle e-Devlet bilgi toplumu falan bu başlık altında olabilir, yeniden bir gözden geçirmek zor olmayacaksa Tunç Bey.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Olabilir.

IPTV-DER TEMSİLCİSİ CEBRAİL TAŞKIN – 1'le 7 birleşebilir bence, çünkü her ikisi de güvenlik temasını işliyor.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Bir başka önerim olabilir size: 6'yla 8'i birleştirebiliriz. Yani, trend ve teknolojilere bakanlar bunun millîleşmesini de düşünerek baksınlar, ne dersiniz? Şöyle: Hedeflediğimiz sayı grupların ideal 7 sayısı, 7'yi sıkıştırsak onu da yapalım.

LİNİX KULLANICILARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ HAKAN UYGUN – Kritik teknolojilerin millîleştirilmesi kapsamı içerisinde özellikle de e-Devlet ve bilgi toplumu kısmında ne tartışılması planlanıyor içerik açısından onu soracaktım. Çünkü, herhangi bir teknolojinin millîleştirilmesi tartışılırken e-Devlet bunun dışında düşünülemeyecek diye varsayıyorum.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – “Kritik teknolojilerin millîleştirilmesi” şeklindeki başlık altında Türkiye'nin kendine özgü birtakım sürümlerle İnternet'te olması isteniyor. Yani demin ifade etmiştim bunu, bir arama motorumuzun bize özel olması, gmail falan gibi ben başta olmak üzere bu tür postaları çokça kullananların bunlar yerine millî elektronik postamızın olması ve bunu kullanabilmesi, İnternet'teki Türkçe içeriği zenginleştirmemiz ama sayfa sayıları itibarı derken içerik itibarıyla İngilizce materyal çok fazla, karşısında bir Türk kullanıcı var, google translate'den Tarzanca saçma sapan çevirilerle sayfada ne yazdığını anlamaya çalışabiliyor. Dolayısıyla Türk dilini eğer İnternet'te geliştirmek, dolayısıyla içeriğini zenginleştirmek istiyorsak, öncelikle İngilizce, Türkçe ya da dünyada hangi dili isteyen varsa, ağırlıklı İngilizce, bunların düzgün bir şekilde Türkçeye çevrilmesi, Türkçeden de, Türkçe sitelerinin de aynı şekilde başka dillere çevrilebilmesini sağlayabilecek birtakım ürünler geliştirilmesi gerekiyor. Bunlar çok temel başlıklar ama bunun dışında, birçok alanda önemli gördüğümüz, bizim Türkiye olarak... Benim, örneğin Pardus örneğini verebilirim, Pardus'un örneğin TÜBİTAK tarafından çok daha geliştirilmesi, bunun da alternatif bir ürün olarak sunulabilmesi gibi başlıklar burada konuşulacak. Dolayısıyla hani e-Devlet projeleri ya da e-Devlete ilişkin sistematüğün biraz daha dışında kalabilir diye düşünüyorum bu başlıkların.

LİNİX KULLANICILARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ HAKAN UYGUN – Bu noktada bir şey söyleyeyim hemen: Mesela Pardus teknolojisinin bu kadar yaygınlaşıp kullanılmamasında e-Devlet projesi içerisinde Pardus'a yer verilmemiş olması. TÜBİTAK'ın kendisi Pardus'u kullanmazken başkalarından o güçte bir ürün çıkmasını bekleyemezsiniz.

E-postadan bahsediyorsunuz; istiyorsanız size bir tane e-posta sunucusu kuralım. Yani gmail tadındaki bir şirketin ürününü dengi millî bir şeyden bahsedemeyiz. Bu bir ürün.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Bu tartışmaları sonra yapalım.

LİNEX KULLANICILARI DERNEĞİ TEMSİLCİSİ HAKAN UYGUN – Bunu şunun için söylüyorum: Bunların e-Devlet politikaları içerisinde yeri olmadığı sürece bireylerin bir ürün olarak çıkartıp çıkartmayacağına bir şey diyemeyiz.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Şöyle bir şey yaparsınız: Şimdi, bu konuların hepsi aslında bütünün bir parçası. Dolayısıyla aslında baktığınızda hepsini birlikte bakıyor olmamız lazım. Şöyle düşünmek lazım: Bir konunun ana hususları var, bir de her konunun başka konuya bağlanma noktaları olabilir. Dolayısıyla siz fikir olarak mesela bağlantı noktasını işaret ettiğiniz, fikir de koyduğunuz andan itibaren o da yeterlidir, oraya açılımı yapabilirsiniz yani. Mesela çözümde oraya bir talep gelmiş gibi olur anlatabiliyor muyum, yani o gruba karşı. Onları öyle değerlendiriyor olabiliriz.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – 1’le 7’yi birleştirelim hocam, ana tema da güvenlik olmalı.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Orada hem teknik hem sosyal boyutunu birleştirmiş olduk şu an değil mi.

BAŞKAN – Şimdi sektör ve sorunları biraz şey olmamış mı, biraz genel olmuş.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Bu çok tartışılmış ama sizin önünüzde ve herhalde bu salonda...

BAŞKAN – Doğru, biz de tartıştık. Şimdi aslında bu tartışma bile ne kadar faydalı oluyor; ne neyle birleşebilir, ne neyle birleşemez, bu bile esasında işimizin ne kadar zor ama ne kadar avantajlara, fırsatlara açık olduğunu da gösteriyor. Şimdi o bilişim sektörü ve sorunlarını belki bölüp diğerlerinin içine monte etmek lazım. Çünkü bilişim sektörü ve sorunları hepsi bilişim sektörünün sorunları arasında. Yani o başlığı bilmiyorum çıkartmak mı gerekiyor, yani bölmek mi gerekiyor? Her birinin içinde aslında kafamızda, demin bir arkadaşımız söyledi, sosyal medya. Mesela her birinin sosyal medyayla... Mesela sosyal medya dediğiniz zaman siber güvenlikle alakası yok mu? Çok yakından alakası var. İnternet’in psikososyal etkisiyle alakası yok mu çok yakından? Sosyal medyayı her birinde, efendim bilişim sektörünün sorunlarını her birinde ayrı ayrı başlık olarak düşünüp belki oraya tartışma içerisinde grupların tartışmasında fayda var.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Füsün Hanım, buyurun.

TÜM İNTERNET DERNEĞİ TEMSİLCİSİ FÜSUN SARP NESİL - Bilişim sektörü çok daha eski ve sorunlarıyla kastedilen şeyler bunlarla aynı değil. Dolayısıyla ayrı kalmasında çok yarar var. Ama bir şey daha belirtmek istiyorum ben...

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – İnternet medyasını koyabilir miyiz bilişim sektörünün sorunlarının içine?

TÜM İNTERNET DERNEĞİ TEMSİLCİSİ FÜSUN SARP NESİL - Bilişim sektörü, yanımda aslında Doğan Bey daha iyi anlatır, Yazılım Sanayicileri Derneği Başkanı. Bilişim sektörü deyince yazılım sektörünün sorunlarından bahsediyoruz ki bunların çoğu aslında hani şu 6’yı da belki, trend ve teknolojiler,

kritik teknolojiler, bir arama motoru olmamasının nedeni, yazılım sektörümüzdeki problemler ve saire. Dolayısıyla ayrı kalmasında yarar var.

Bir de, buraya ben baktığımda şunu görüyorum: Buradaki bilişim hukuku dediğimiz zaman, bunun içinde özellikle site kapatmalardan da özellikle bahsetmemiz lazım. Hukuktan ayrı olarak lütfen onu ayrıca...

BAŞKAN - Bir şey söyleyebilir miyim?

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Buyurunuz.

BAŞKAN - Şimdi şöyle bir şey yapalım: Burada biz, kolay olması için özneyi koymaya çalıştık bir nokta. Siz onu tam bir daire olarak mı yaparsınız yoksa elips olarak mı geliştirirsiniz, buradaki katılımcılara bunu bırakmamız lazım. Yani, o tamamen sizin yetkinliğinizdir. Dolayısıyla biz aslında onun çerçevesine bir pergel gibi bir daire çizer, sınırlamaya kalkarsak çok uygun olmazdı.

TÜM İNTERNET DERNEĞİ TEMSİLCİSİ FÜSUN SARP NESİL - Aslında İnternet medyası derken arkadaki arkadaşım çok haklı, sosyal medya. Onu internet medyasından çok “Yeni medya” diye adlandırmakta yarar var.

BAŞKAN - Olabilir, tamam. “İnternet yeni medya” yapalım onu.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Buyurunuz Muhterem Bey.

VODAFONE TEMSİLCİSİ MUHTEREM İLHAN – Kısa bir şey söyleyeceğim, bakınca bilişim hukuku genellikle yön olarak İnternet ve İnternet üzerinden işlenen suçlara yönelik bir düzenleme olarak duruyor mevzuatta. Yani haberleşme hukuku anlamında burada bir başlık göremedim.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Bilişim hukuku çok geniş, ben sizin gibi düşünmüyorum.

VODAFONE TEMSİLCİSİ MUHTEREM İLHAN – Geniş olduğunu biliyorum ama yani bilişim hukuku dediğiniz, araştırdığınızda regülasyona yönelik olarak 5809 kapsamındaki şeylerin genellikle nazara alınmadığını görüyoruz. Bu nedenle, haberleşme hukukunun, bilişim ve haberleşme hukuku belki eklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani dediğiniz anlamda ben bilişim hukukunun ayrı bir disiplin olduğunu düşünüyorum.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Ben bilişim hukukçusu olarak ayrı görmediğim için onu hiçbir zaman...

VODAFONE TEMSİLCİSİ MUHTEREM İLHAN – Ama sizin görmemeniz...

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Sizi rahatlatacaksa kavramsal olarak orada görmek, yazarız.

VODAFONE TEMSİLCİSİ MUHTEREM İLHAN – Teşekkür ederim.

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BUĞRA AYAN - Hayırlı sabahlar.

5'inci maddede online oyun, sadece oyunların ekonomik boyutu herhâlde irdelenecek ama onu biraz daha genişletelim.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Eğitim, kültür...

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BUĞRA AYAN - Tamam, eğitim, kültür boyutu var ama ekonomik anlamdan bahsedeceğim. Bilişim sektörünün ekonomik boyutu nedir Türkiye'deki yazılım boyutu

nedir bu işin? Aslında en önemli boyutlarından bir tanesi de bu. Üretim noktasında biz neredeyiz ülke olarak, bunun ne kadarlık kısmı ithalatla sağlanıyor veya dışarıdan tedarik edilerek karşılanıyor? Yani ekonomik boyutunu sadece oyunla kısıtlamayalım, orayı açalım, bilişim sektörünü dâhil edelim buraya. Ekonomik boyutunu da ortaya çıkartalım bence.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – Cümlem bitirmek isterim.

“Bilişim sektörü ve sorunları” derken sadece yazılımı düşünmemek lazım; donanım artı yazılım. Bütün bunun tepesinde “donanım” ve “yazılım” diye iki ana başlığımız var bizim. Eğer siz bir şeyi millileştirmekten söz ediyorsanız, gümrük kapısından giren notebooktaki gerçek bir “F” klavyenin olmadığından başlıyor sorunumuz, yani orada...

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Şurada görüyorsunuz hangi başlıklarda olacağını.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – Dolayısıyla bu başlıkların hepsini tartışmak gerekiyor.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Daha fazlasını da tartışabilirsiniz, sınırlı sayım değil yani ben sadece Komisyonun önünde konuşulan konu başlıkları çerçevesinde çıkardım.

TOBB BİLGİSAYAR YAZILIM MECLİSİ MECLİS BAŞKAN YARDIMCISI MELEK BAR ELMAS – İşte bu nedenle ayrı olmalı diyorum ben yani bir şeyle birleşmemeli bilişim sektörü sorunları. En temel noktası buramız çünkü.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – “Böyle kalsın.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Hocam, affedersiniz...

Değerli Leyla Hocama çok teşekkür ediyorum, gerçekten fevkalade, güzel özetlemiş Komisyon çalışmalarını. Ben de sabahleyin ilk defa sizinle beraber görüyorum.

Şöyle bir şeyi düşünmemek lazım: Bu sadece Komisyon gündemine geldi, Komisyon gündeminde tartışıldı, sadece onları tartışalım değil; tam tersi...

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Bu bizim problemi biz zaten.

BAŞKAN - ...Komisyon gündemine gelmemiş ama gelmesi çok elzem olan veya bundan sonraki aşamada gelecek konulara da mutlaka vurgu yapmakta fayda var. Zaten bizim amacımız, buradaki sektörün liderlerinden bu işe çok kafa yormuş, benden çok daha fazla kafa yormuş insanların birikimlerinden Komisyon olarak ne alabiliriz, Komisyon raporumuza neleri koyabiliriz ki bir vizyon ortaya çıksın, asıl amacımız bu. Yani sadece Komisyon çalışmalarıyla sınırlı değil.

YAZILIM SANAYİCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI DOĞAN UFUK GÜNEŞ – Sayın vekillerim, hoş geldiniz. Böyle de değerli bir toplantı düzenlediği için başta Leyla Hanım’a ve üniversitemize teşekkür ederim.

Buradaki konu başlıkları bence şu anda yeterli. “Bilişim sektörü ve sorunları”; bilişim zaten bu işin çatısı. Yazılım, donanım bunların altında olan şeyler. Doğru tespit edilmiş. Onun özelinde bizim, yazılımın ekonomik boyutunu ve detaylı sorunlarını ve çözümlerini de rahatlıkla konuşabileceğimizi düşünüyorum dolayısıyla bence bu şekilde kalmasında fayda var.

TÜRKSAT BİLİŞİM SİSTEMLERİ DİREKTÖRÜ M. YAVUZ TORUN – Elektronik imza ve mobil uygulamalar, akıllı kart; bunlar hangi kapsama girecek? Bunlar konuşulacak mı?

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – “Trend ve teknolojiler” de tartışabiliriz. “E-devlet” e de giriyor ama trend teknolojileri... Biz daha çok hani spesifik, o başlıklar da belki konuşulabilir diye düşünmüştük.

Başlıklarda hemfikirsek, bunda bir problem yoksa şimdi bu başlıklar çerçevesinde çalışmak üzere ben hepinizi bu salonun karşısında yer alan KS1 numaralı salonumuza davet ediyorum.

Kapanma Saati: 10.35

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati:14.10

Moderatörler: Leyla Keser Berber, Tunç Çelik

-----0-----

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Bu kısmı, çözüm üretmeye geçerken sorunlara bütünsel bir bakılım ihtiyacıyla koyduk araya. Bu, hem sizin fikirlerinizin derlenmesi ve kendi grup içinde sentezlenmeniz için gereklidi hem de bunu paylaşmak için gereklidi.

Şimdi, düşünce üretirken biz önce şöyle bir genişleriz yani fikirler çoğalır ve açılır. Eğer eyleme geçeceksek eylem bir adımdır. Dolayısıyla bunu belli bir noktaya odaklamamız gerekir. Odaklamanın bir yolu önceliklendirmektir, oylamaktır ama oylamadıklarınızı dışarı atmış olursunuz, en iyisi sentezleyebilmektir. Biz onun için bu tuttuğumuz fikirleri birleştirmeye çalıştık, compact hâle getirmeye çalıştık.

Şimdi ben grupların çalışmalarına baktığımda, birbirini takip eden bir dizge görüyorum, şimdi onu paylaşacağım. Bundan sonraki çalışmada her grup yine kendi buradaki kâğıtlarını alacak, kritik noktalara gidecek, bakacak ve oralarla ilgili çözüm önerileri üretecek. Nasıl üretecek çözüm önerisini? Diyelim ki buraya bakacak. Bu nedir? İşin sonucuna yönelik bir şeydir. Doğru mu bu kısım? Bakın, oklar arkadan gelmiş öne doğru gidiyor. Siz buraya daha çok para yatırırsanız, sadece sonuca yönelik geçici olarak bir iyileşme yaratırsınız ama burada sistemi değiştirmek istiyorsanız, yapmanız gereken şey mutlaka buralarda bir şeyler yapabilmektir. Eğer burayı iyileştirmezseniz yani kirli su kaynağını düzeltmezseniz, bataklığı kurutmazsanız, sivrisineklere sheltax sıkmak geçici çözüm olur. Yani buradaki mantık da oradan çıkıyor. Evet, buraya da çözüm üretmeliyiz ama bunlar belli ki çok daha önemli konular.

İlk grubumuz şey, ben önce sırayla Grup 2'yle başlamak istedim. Çünkü “E-Devlet, Bilgi Toplumu” konusu var orada. Çok ilginç bir şey orada ortaya çıktı. Bilgi toplumu olmanın ne kadar önemli bir dönüşüm olduğunu orada fark ettik. Yani, evet, kamu bilgi toplumuna yönelik projeler yapsın ama bunun önceleri var, gördüğünüz gibi, buradaki çalışmaların verimi açısından. Gördüğünüz nedir? Şimdi, öncelikle hem kamuda çalışanların ya da yönetimlerin, e-devlet anlamında -bu aynısı özel sektör için de geçerli- e-dönüşümün gerektirdiği zihinsel dönüşümden geçmeleri gerekiyor. Bu nedir? Zihinsel dönüşümü güzel tanımlamışlar burada. “Önce, sistemdeki süreçleri, işleyişi iyileştirin.” diyor burası; sonra “Bunun gerektirdiği yapılanmayı kurgulayın.” diyor; ondan sonra “Süreçler ve yapılar arasında entegrasyonu sağlayın ki bu çabalar verimli olsun.” diyor özetle. Ama bunun daha öncesine baktığınızda, bizim toplumsal olarak e-dönüşümümüzün aslında daha önden gitmesi gerekiyor, şu anda devlet toplumdan daha önde gidiyor. Yani devletin e-dönüşüm projesi var ve yoğun ama biz toplumda bu anlamda bakarsak, e-dönüşüm anlamında, ne yaptığımızı sorgulamamız gerektiğini işaret ediyor buradaki arkadaşların çalışması. Ne diyor? Mesela “Teknolojik terimlerde bir kaos var, biz bunları kendi kültürümüzde içselleştiremedik.” diyorlar. “Veri, enformasyon, bilgi ve bilgelik arasındaki farkı bilmiyoruz, dolayısıyla veriyi enformasyona çevirme konusunda kültürümüzde bir zayıflık var.” diyorlar. Dolayısıyla “Bu aradaki farkı netleştirmeden bilgi toplumu olamayız, bunun gerektirdiği, üzerinde çalıştığımız araçları da verimli kullanamayız.” diyorlar; bu onların altını çizdiği bir nokta. Peki, bu nasıl olabilir? O zaman diyorlar ki: “Yaygın ve örgün eğitimde veri, enformasyon, bilgi ve bilgelik arasındaki

geçişin, aşamaların öğretilmesi gerekir. Yani ne demek bu? Bir öğrencinin bir yerde okuduğu bir şeyi hemen doğru olarak zannedip, ödevini hemen yapıştirip hocaya getirmiyor olması lazım üniversitede. Yani düşünecek, sorgulayacak, farklı verileri kıyaslayacak; söylemeye çalıştıkları şey bu. Buna çok önem veriyorlardı, umarım doğru anlamışımdır ve doğru anlatıyorumdur.

İNTERNET KURULU BAŞKANI SERHAT ÖZEREN – Kesinlik doğru.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Eyvallah.

Ondan sonra, önemli bir konu: Şu anda yetişkinler var toplumumuzda, onların da bu anlamda eğitilmesi gerekiyor, sadece çocuklarının değil yani ebeveynlerin eğitilmesi de bir konu olarak çıkıyor. O zaman ne yapacağız? Eğer biz toplumda bu bilgi toplumunun gerektirdiği anlayışı topluma yayarsak, o zaman çalışanlar ve yöneticiler olarak da performansınız artacaktır, o zaman süreçler, yapı ve entegrasyon da daha güçlü olacaktır. “Tabii, bu işleri yaparken uluslararası standarttan ve teorilerden yararlanmalıyız.” gibi bir şeyleri var. Buraya da böyle güzel bir şekilde şekil çizmişler.

İkinci konu da “Bilişim ve İnternet’in Psiko-Sosyal Etkileri” ne geliyor olabiliriz. Çünkü niye? Burada e-devlet için uğraşıyorduk, e-devlet için uğraşırken e-toplum işinin çok önemli olduğunu fark ettik. Tamam, buradaki projeler yapılır, tabii, finansmanı olur vesaire. Bu grubun çalışmasında da böyle bir şey var yani bunu tamamlayan paralel bir içerik olduğunu görüyorum. Şöyle söylüyor: “Tamam, biz burada toplumun e-dönüşümü için eğitim yapacağız.” Çok güzel, insanları eğitelim, yetişkini eğitelim, örgün yaygın eğitimde eğitimimiz olsun. Öncelikle başlamamız gereken şey, bu işin bilişsel yani psikolojik kısmı. Yani bu işin olumlu etkilerine ve olumsuz etkilerine bakıyor ve “Bu işin, bilişimin insana etkilerini bilimsel olarak değerlendirmemiz gerekiyor.” diyorlar. Ondan sonra, buna, tabii, insanların bu kavramlara hâkim olması lazım. Bu sefer, ikinci aşamada kavramları oturtturacağız, bu da buradaki çalışmayla müthiş bir paralellik gösteriyor. “Bir konu daha var, bu sadece bir bilgi ve kavram meselesi değil, aynı zamanda değerler meselesi; buna değerler boyutunu da eklemeliyiz.” diyor. Bilgi, kavram ve değerler... “Peki, bunu koyduğumuz andan itibaren bunu topluma yaymak, ebeveynleri eğitmek, gençleri eğitmek ve bu teknolojiye doğru faydalanmalarına yardım etmek için onlara araç sunmalıyız.” diyor. O da burasıyla paralellik gösteriyor, çok ilginç.

Buranın yeni kattığı bir şey var ki bu ondan sonraki konularla ilgili olacak kısım. “Pozitif içeriği teşvik etmeliyiz.” diyor. Yani oturup şikâyet de ediyor olabiliriz, “O kötü, bu kötü, şu kötü.” diye ama sen öncelikle pozitif içeriği teşvik etmelisin. Nedir? “Pozitif içerik zenginleşmeli, yeşil siteler teşvik edilsin ve alternatifler güçlendirilsin, olumsuz etkileri dengeleyecek alternatifler güçlensin. İnsanlar onu tercih edecek hâle gelsin.” diyor. Ne önerilmiş burada? Üç tane öneri var:

Birinci öneri: “Çocuklar için rol modeli önemlidir, onlar için rol modellerini oluşturmalıyız, bunu da oyunlar içinde yapmalıyız.” diyorlar. Bu oyunun aslında çok büyük, yeni gelişen bir rolü.

İkinci kısımda söyledikleri: Çocukların meslek seçiminde ve mesleki gelişimlerinde bilişim sektörünün çok çeşitli faydaları olabilir, bunu iyi kullanıyor hâle gelmelerini teşvik etmek lazım. İlginç bir fikir, tek yönlülüğü de bu ürünleri geliştirirken önlemeliyiz. Yani anti sosyal olmak ya da spor yapmamak, sosyalliğin bozulmasını da önlemek lazım. Şöyle bir başlık söyleyebiliriz: “Aktiviteyi ve sosyalleşmeyi de teşvik ediyor olması lazım bu pozitif içeriğin.” Evet, önlenmesi gereken şeyler var, doğru. Neler var? Mesela, sınıfta

öğrencilerin bu akıllı telefonları çok kullanmasının eğitimi olumsuz etkilediğini belirtmiş rehberlik konusunda yoğun olarak faaliyet gösteren bir katılımcımız, ilginç bir bilgi. Çocuğun dikkati sürekli orada, mesaj geliyor, mesaj gidiyor, çok ufak gözüküyor ama çok önemli olabilir.

Evet, işin hukuki boyutu var, bunu bilahare konuşacağız. Siber zorbalık, yasal ve eğitsel önlemler, İnternet kafeler ve açık ortamların düzenlenmesi; bunlar konuşulan konular. Önemli bir şey az önceki fikirle ilgili, Dijital Oyunlar Federasyonu “Oyunlara, içeriklere bir tür kodlama ve bilgi sistemi geliştirebilir.” demişler. İşaretler konulması, akıllı işaretler konulması diye bir teknolojiye bahsediliyor. Dolayısıyla baktığımızda, “e-devlet” diye başladık, “e-toplum” a gittik. E-toplumun gerektirdiği yaklaşıma hem bilimsel olarak baktık yani politika oluştururken hem de içerik zenginleştirirken gerekli kısımlarına baktık.

Şimdi, bir de “Trend, Teknolojiler ve Millîleştirme” konusuna bakarsak, burada söylenen şu: Şimdi, “millîleştirme” kavramı, önce oradan başlamışlar ama bu çok güzel bir şekilde burada tanımlanmış durumda. Millîleştirmeden kastettikleri şu, kastedilen: Bizde olmayan teknolojiyi almalıyız, hazmetmeliyiz, bizim bir parçamız hâline getirmeliyiz, sonra onu geri dünyaya satabilmeliyiz yani özümsemek, buna “içselleştirmek” de denebilir belki. Dolayısıyla “Devlet bu anlamda teknoloji üretimini desteklesin.” diyor. Hemen -dikkatinizi dağıtmayın- şunu söylüyor: “Ne destekleyecekseniz destekleyeyim, nasıl destekleyeceksek destekleyelim yeter ki inovasyonu destekleyelim.” Çünkü inovatif olmayan bir şeyin çok kıymeti olmadığı özellikle bu sektörde açık. Hemen onun altında fikrî mülkiyetin, fikrî hakların korunması çok önemli bir konu olarak hemen konulmuş. Yani mesela kamunun haksız rekabet yaratmaması yani teşvik veren bir yapının teşvik verdiği yapılarla rekabet eden ürünleri geliştirmiyor olması, hizmetler sunmuyor olması vurgulanmış, bu çok önemli. Bu destekleme sürecinde kamunun STK’lar ve özel sektörle birlikte çalışarak mevzuatları geliştirmesi, hâlihazırdaki olan engellerin önlenmesi konusunda aktif rol alması önemli ve bu isteniyor. Belki bundan sonra rol tanımında bunun öne çıkarılması gerektiği düşünülebilir, benim en azından konuşmalardan algıladığım budur. “Devlet bu inovasyonu teşvik etsin.” denmişti ya, bunu yaparken rekabet öncesi iş birliğini desteklemesi ve iş birliği yapan yapıları desteklemesi fikri öne çıkmış durumda. Bunu destekleyecek yani bu iş birliklerini sadece teşvikle desteklemek değil, nitelikli elamanların olduğu bir platformun da oluşmasını desteklemesi gerektiği gözüküyor, bunun adresi olarak da üniversitelerde belli ekosistemler oluşması gerektiği vurgulanmış. Bu ekosistemlerde hâkim olabilecek bir teknolojiye de yaklaşım olarak da bulut bilişim yaklaşımı teknolojilerinin altı çizilmiş. Yani bu konuda bir tereddüt var, bu güvensizlik giderilmeli, bulut teknolojinin anlaşılmalı gibi fikirler vurgulanmış. Peki, inovasyon olsun, fikrî haklar korunsun, özel sektör ve STK kamuya yasama oluşturmada yardım etsin, rekabet öncesi işbirlikleri, üniversitelerin ortamında oluşan ekosistem de hareketlensin. Peki, yön neresi? Yön, akıllı şehir uygulamalarının yaygınlaşması olarak önerilmiş. Yani teknoloji bulut teknoloji, yön akıllı şehir uygulamaları yani hayatın çok daha içine girecek uygulamalardan bahsediliyor. Ben de burayı böyle özetliyorum.

Buna hemen ekleyeceğimiz bir konu, on-line yayıncılık ve sosyal medyayla ilgili grubumuzun yaptığı çalışma. Burada baktığımız zaman ilk gördüğümüz şey şu: On-line yayıncılık ve sosyal medya anlamında güçlü bir içerik oluşturucusu olmadığımız, bunun bize ekonomik olarak ve reklam mecrasında ciddi kayıplara neden olduğunun altı çizilmiş. Yani bu kaybettiklerimiz, kaçırdığımız fırsatlara ilave olarak ise yeni inovatif fikirleri

bulma şansını kaybetmek, istihdam olanağını kaybetmek bu mali kayba ilave olarak eklenmiş durumda. Aynı zamanda bu bizim içerik üretmememizin bir boyutu da yerel değerlerimizin ve kültürümüzün zayıflaması olarak gösterilmiş. Bu sektörün sorunları çalışanlar, mesleki standartlar, reklam gelirleri, hukuk, gizlilik, siber zorbalık gibi başlıklar altında gayet detaylı olarak incelenmiş durumda. Bu da, o zaman, buraya baktığımız zaman, yandaki resme koyduğumuz zaman “Bu akıllı şehir gibi bir yön, üretim yönü, sosyal medya ve İnternet on-line yayıncılığı mıdır?” şeklinde değerlendirmek, bunu o bağlamda herhâlde detayla yerleştirmek, -hani şurada filan- böyle bir yere koymak bana gayet makul gözüktü, önemli bir istihdam kaynağı olarak.

Şimdiki fikrimiz, çalışma alanımız bilişim sanayisi. Bilişim sektörünün sorunlarının başında şey gözüktüyor burada, önemli olan, nitelikli eleman konusu. Bir, bununla ilgili konular var.

İkinci konu, kamunun yerli ürünleri ve hizmetleri kullanması konusu öne çıkıyor.

Üçüncü önemli bir konu da ARGE olarak ortaya çıkıyor.

Dördüncü konu, tabii, telif hakları, patent ve diğer hukuki konular, ana başlık olarak baktığımızda.

Burada çok ilginç bir fikir var, insan kaynağına doğru geliyorum. “Bilişim okuryazarlığı sosyal devletin yükümlülüğüdür.” gibi bir fikir var, önemli bir fikir. Buradaki fikirler arasında seçmeli bilişim teknolojileri dersinin zorunluluk olarak getirilmesi var, bu çözüm önerisinde, herhâlde aşamasında daha öne çıkacak bir konu ama. Burada nitelikli eleman ihtiyacı ve bunun yetiştirilmesine yönelik önemli öneriler var. Bunlardan ilginç bir başka öneri, yaratıcı ortam ve sınıfların geliştirilmesi, o konu üzerinde durulmuş. Dolayısıyla baktığımızda burası, şu kısım tamamen nitelikli elemanla ilgili.

Diğer taraftan, kamunun yerli yazılımla ilgili bir pozitif ayrımcılık yapabileceği, yazılımı teşvik etmesi gerektiği ve buna öncelik vermesi gerektiği vurgulanmış. Bu anlamda da kamu ihale mevzuatının buna göre düzenlenmesi öne çıkıyor. Burada ARGE’yle ilgili, ARGE’nin teşvikiyle ilgili dört tane fikir var ama bunlardan bir tanesi özellikle dikkatimi çekiyor: “1 kişi bile ARGE yapsın yani 1 kişilik ARGE ekipleri de olabilir. ARGE ekiplerinin büyük olması gerekmiyor olabilir.” gibi bir fikir burada öne çıkıyor. Bilmiyorum yeteri kadar hızlı ve doğru yansıtabildim mi? Eksik kalan kısım oldu mu? Tamam.

Bir sonraki grubumuz, Siber Güvenlik ve Güvenli İnternet. Siber güvenlik konusunda grubumuzun yaklaşımı şöyle: İnternet ortamı artık yeni bir savaş alanı hâline de geldi ülkeler arasında. “Bu çerçevede bunu savaş gibi böyle sert bir kelimeyle ifade etmeli miyiz, etmemeli miyiz?” gibi bir soru olabilir ama konunun önemine bakarsak bu kelimeyi yumuşatmak konunun önemini atlamak olabilir gibi bir duyarlılık grup tarafından sergilenmiş gibi gözüktüyor. Bu çerçevede siber güvenlik kavramının kurum ve kuruluşlarda benimsenmesi, bir tanesi siber ordunun kurulması, bununla ilgili de altyapı donanım ve sistemlerin kurgulanması gerektiği vurgulanmış. Bunun olmadığı belirtiliyor.

Güvenli İnternet tarafına geldiğimiz zaman ise, hâlen bunu düzenleme işini tek başına sadece devletin yaptığını, dolayısıyla bunun da yanlış algılandığını. STK’ların, kısmen bilimsel yaklaşım gösteren kurumların, üniversitelerin de katılmasıyla bunun daha şeffaf bir şekilde yapılabileceği belirtiliyor. Bu süreçte biraz daha şeffaflığa ihtiyaç olduğu, katalog suçlar denilen suçların yeniden gözden geçirilebileceği, güvenli İnternet konusunda bilincin artırılması konusunda STK’ların daha aktif olabileceği, iyi ve doğru İnternet kullanıcılığı

konusunun eğitim müfredatının önemli bir parçası hâline gelmesi gerektiği, bunun şu anda eksik olduğu ve bunun da insanlarda bir tür bilişim korkusu yarattığı, bunun sonucunda belirtilmiş.

Son konumuz, hukukla ilgili olan kısımdır. Burada da önemli miktarda bilgi var. Hukukla ilgili baktığımızda ilk dikkatimizi çeken konu: Bir, burada mesela sekiz tane fikir var, “Bunlardan hangisi önceliklendirilebilir?” denildiği zaman, bunlar önceliklendirilemiyor, sekizi birden olması lazım çünkü büyük bir dönüşüm gerekiyor. Bu dönüşümde bu sekizinin de olması gerekiyor öncelikle.

Bilgiye erişim ve haberleşmenin evrensel standartlarda temel hak ve özgürlüklerin başında geldiği, anayasada güvence altına alınmalı gibi bir şey var, ilk çıkış noktası.

İkincisi, bilişim hukuku konusu artık bir bilim dalı hâline gelmiştir, bu şekilde ele alınmalıdır ve bu işin içinde olmayan, bu sektörün dışındaki yapılar anlık olarak bu düzenlemelerin içine girip çıkmamalıdır yani müdahale etmemelidir. Bunu bilimsel platformda artık yapar hâle gelmeliyiz gibi önemli bir fikir görüyorum ben burada.

Uluslararası düzenlemelerin de eksik olduğunu vurgulamışlar. Uluslararası düzenlemeler eksikse bu sefer biz önder olabiliriz gibi bir fikir var. Her zaman takip etmek zorunda değiliz, doğru.

Bilişimle ilgili, bilişim hukuku alanında ihtisas mahkemeleri önerilmiş ve mevzuatlar arasında oluşabilecek uyumsuzları gidermek de herhâlde yine burada önemli bir konu olarak çıkıyor.

Grubumuz ayrıca hâlihazırdaki hukuki sistemimizde parçalı olarak düzeltilebilecek başka başlıklar da koymuş, bu e-ticaret tasarısı olsun, 5651 olsun, mevzuatın ticari faaliyetleri cezalandırıyor olması -orantısız olarak- olsun, siber suç sözleşmelerinin iç hukuka henüz aktarılmaması gibi burada başka konular da var. Ama ben bunları bu kadar çok söylersem herhâlde bu büyük olan konuları atlıyor olabiliriz, o detaya girmeyeyim. Grubumuz öneri olarak onları mutlaka koyacaktır.

Şimdi, tüm gruplara ben kâğıtlarını, bu çalışmalarını geri vereceğim. Bunlarla ilgili çok kritik iki, üç tane önemli alanı belirleyip kendinize, kaldıraç etkisi yüksek olabilecek, oradaki problemi biraz daha derin anlayıp, orada çok gerçekten pratik çözüm önerileri üretebiliriz, bizim bu birikimimiz var. Bu önerileri üretirken sadece bir yerden istiyor olmak değil, çok taraflı bakmak gerektiğini dolayışırken ve sizlerle konuşurken fark ettim yani nedir? “Devlet şu konuda bir yasa yapsın mı?” önereceğimiz öneri yoksa madem böyle baktık devlet şu şu sivil toplum kuruluşlarıyla bunların getirdiği öneri üzerinden çalışarak yasanın geliştirilmesini sağlasın mı? İlki birazcık herhâlde biraz daha şey gibi geliyor yani bizim dışımızda ya da başka bir yere yükü yüklüyor olmak herhâlde artık bundan sonra bizim 2010’lardan sonra yapmıyor olmamız gereken bir şey. Buradaki fikirlerde onu gördüm yani ben bunu mesela şuradaki fikre ayağımı basarak söylüyorum. Kimler yapabilir? O yapabilir, bu yapabilir, önce o tetiklesin, bunlar ona desteklensin, şu kadar ayda şu şu konularda kamuya bir çözüm önerisiyle gidelim. Böyle bir şey yaparsak herhâlde buradan yapacağımız çalışma çok verimli olur. Bundan sonraki süreci de çok hızlandırır diye düşünüyorum.

Sorunuz, ekleyeceğiniz bir şey, hissettiğiniz eksiklik, içinize sinmeyen bir konu varsa merak ediyorum. Yoksa herkes kâğıtlarını alıp çözüm önerileri üzerinde çalışmaya başlayabilir. Yani kritik iki üç konuda, büyük, dişi problemde gerçekten iyi çözüm önerisi üretirsek burada 8 grubumuz var, 16 konuda 20 tane çözüm önerisiyle gidiyor olmak herhâlde müthiş bir etki yapar diye düşünüyorum.

Sayın Başkanım, sizin söyleyeceğiniz bir şey var mıdır?

BAŞKAN – Öncelikle bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum, gerçekten fevkalade çalışmışlar. Ben de ziyaret ettiğim grupların çok özveriyle ve heyecanla çalıştığını gördüm ve bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum, siz de gayet güzel özetlediniz.

Şimdi burada siz anlatırken doğal olarak her bir grubun yaptığı çalışmalarını birbiriyle ilişkilendirdiniz. Acaba belli grupları bir araya getirip onların ortak çözüm önerisi gibi yani 8’i 4 gruba veyahut da birleştirilebilecek, aynı ortamda çalışabilecek gruplandırmalar yapabilir miyiz? Böyle bir şey doğru olur mu veya verimli olur mu?

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Sayın Başkanım, siz şöyle bir şey söylemiştiniz başta: “Biz buna yaklaşırken üç açıdan bakıyoruz. Bir, psikososyal etkiler toplumsal etkiler olarak, bir ekonomik olarak bakıyoruz.” demiştiniz. Bir başlık daha vardı onu hatırlayamıyorum. Bu üç başlık altında yeniden örgütlenme şansınız olabilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Yok yok, yani şimdi o da sonuçta Komisyonun çalışmaların çerçevesini belirlemek açısından yani başlangıçta hiç çerçeve belirlemeden başlarsanız İnternet bir ucundan girip, öbür ucundan çıkamayacağınız bir alan. Dolayısıyla orada boğulmamak adına biz genel olarak üçe ayırdık. Yani teknik konular ve güvenlik konuları, psikososyal ve hukuk anlamında üçe bölmüştük. Ama şimdi ben burada bakıyorum, mesela “akıllı şehirler” diye bir kavram var. Bu kavramı nereye koyacağız biz? Bu kavramı bir çadır olarak belki de bütün hepsinin üzerine koyacağız, bunun ilgili mevzuatının düzenlenmesi gerekiyor, teknik çalışmalarının yapılması gerekiyor ve doğal olarak bunu yaptığımız zaman da o psikososyal etkileri falan diyorsunuz ya, yani o öyle bir yapıyı da oluşturmuş oluyor. Bu bambaşka bir alan yani şimdi o fikrin ortaya çıkması çok güzel. Hatta şöyle bir şey oldu bir grupta: Herkese belli ölçüde bir İnternet kullanım kotası verilsin yani âdeta bir kredi gibi, onu herhâlde vurgulamadınız, ben çalışma esnasında gördüm. Bunları mesela hiçbir şeye tam olarak monte edemediğiniz alanlar. Bilmiyorum yani beraber birkaç grubun birlikte çalışması verimsizliği de beraberinde getirebilir mi veya bu şekilde arkadaşlar çözüm önerileri üzerinde odaklanıp net çözüm olarak... Ki bizim asıl beklediğimiz şey de odur.

Biz asıl şunu bekliyoruz değerli arkadaşlar, Bilişim ve İnternet Komisyonu üç ay süreyle çalışacak, gerekirse bir ay daha uzayacak bir Komisyon ama önümüzde yaz tatili de var, Meclisin başka komisyonlarının da kurulması gerekiyor, belki biraz o çalışmaları da hızlandırmak gerekiyor. Üç ay çalıştı yani zamana dayalı çalıştı ve sonra raporlayacak yani bilişim ve İnternet’le ilgili konuları raporlayacak, raporunu takdim edecek. Daha sonra bu rapor ne olacak? Bugüne kadar, geçenlerde bir, Kanunlar Kararlardan arkadaştan bilgi aldım, 600 kadar araştırma komisyonu kurulması önergesi var Mecliste ama yüzlerce de araştırma komisyonu çalışmış. Mesela, zeytinyağı sorunlarının araştırılarak incelenmesi amacıyla kurulan komisyon, oturmuşlar çalışmışlar falan. Ben daha önce madde bağımlılığıyla ilgili bir Araştırma Komisyonu Başkanlığı yaptım, biz de 600 sayfa kadar rapor yazdık, çok da güzel 40 sayfalık bir özet yaptık. Ne kadar makes buldu? Ne kadar bulduysa o kadar buldu. Araştırma komisyonları öyle bir stratejik dil kullanacak ki, sihirli bir dil kullanacak ki o dil asıl oradaki önerileri alıp “Ha aradığımız bilgiyi bulduk, bizim demek ki bunu yapmamız lazım. Bunu yaparsak o zaman biz ülkeye küresel rekabette çok önemli bir adım attırırız veyahut da ülkede çözülmesi gereken sorunların işte şu şu

sorunu çözmüş oluruz.” gibi bir sihirli bir dili, cazip, cezbeden bir dili ortaya koymamız lazım ve belki ikinci bölümde asıl ona odaklanmak gerekiyor. Yani işte akıllı şehir falan kuralım, güzel ama bunun altını dolduramadığımız zaman akıllı şehir de ne ki? Yani akıllı şehir dediğiniz ne acaba? İşte altını fiberle, üstünü de ADSL’le bilmem bununla bununla döşemek mi yoksa başka bir mantık mı? Sadece işte gözle görülür bir şey yapmak mı yoksa bir kültürel yapı değişimi mi yani bir dönüşümü mü, bir zihinsel dönüşümü mü ifade ediyoruz? Bence belki o öne çıkan veya öne çıkarılması gereken ve asıl kısa, orta ve uzun vadede kolay, zor ve çok zor çözümleri adım adım sunmak gerekiyor. Belki ikinci bölümde böyle bir çalışma yapmak daha doğru olur diye düşünüyorum. Bilmiyorum vekillerimizin arkadaşlardan beklentisi olur mu?

Bu arada sizin yönetime el koymuş oldum.

İLHAN YERLİKAYA (Konya) – Başkanım, az önce ben birkaç tane komisyona girdim, orada şunu gördüm: Aslında bir komisyondaki arkadaşımın söylediğine öbür komisyonda da çok makes bulacak bir fikir. Hatta belki o komisyon için daha önemli görülen bir şey ama bizim komisyonun görevi değil diye orada sümen altı edilebilir. Yani eleştirmek için söylemiyorum da gündeme getirilmiyor. Dolayısıyla birer arkadaşımız ikinci bölümde diğer grupları gezseler daha faydalı olur diye düşünüyorum. Yani orada konuşulanları diğer grubu aktarma... Bu şekilde bir sentez oluşabilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım uygun görürseniz Tunç Bey, her bir moderatör kendi grubunda yapılan çalışmaları kendisiyle ilişkili olabilecek bir diğer gruba görevlendirip o arkadaş oraya gitsin ve ana iskeleti de bozmamış olalım ama orada o grubun -İlhan Bey’in ifade ettiği gibi- diyelim ki mesela siber güvenlik falan orada çalışan arkadaş, diyelim ki trend ve yeni teknolojiler falan o olayla ilgili birtakım fikirleri var. Oradaki meramı iyi anlatacak bir arkadaş orada belki görevlendirip... O çalışma olabilir yani böylece bir nevi bilgi zenginleştirmesi veya ekip zenginleştirmesi gibi bir şey olabilir yani bilmiyorum sizin yönteminizde böyle bir şey var mı Tunç Bey?

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK - Bu yeni bir şey oldu ama çok ilginç, güzel oldu.

BAŞKAN – Bu arada işte böyle katkımız oluyor. Bundan sonraki çalışmalarınızda değerlendirirsiniz.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Çok teşekkür ederim.

Ben siz söylediniz ya, bu mesela bilgi göçünün hangi gruplar arasında olabileceğini düşündüm arada bağlarken mesela trend teknoloji, bilişim sanayisinin sorunları ve on-line yayıncılık mesela kendi aralarında hızlı dolaşıyor olmaları çok önemli gerçekten yani.

BAŞKAN – Yani bir misyoner görevlendirecek, kendi bilgi birikimini oraya... Misyoner, misyon taşıyıcısı.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Buyurun.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ AVRUPA BİRLİĞİ VE KURUMSAL İLİŞKİLER KOORDİNATÖRÜ FİKRET KALFAOĞLU – Sayın Komisyon Başkanımız özellikle akıllı şehirlerden bahsetti. Bizim de Türkiye Bilişim Derneğinde üç yıl süregelen bu bilişim kentleri çalışma grubumuz Anadolu’da sekiz ilde toplantılar gerçekleştirerek bunu da bir kılavuz hâline getiriyoruz. Yani neredeyse bu çalışma tamamlanmak üzere. Bu katkımızı da sizlerle paylaşmak isteriz. Çok zengin ve bölgesel bazda beklentileri karşılayan ve özellikle yurt dışından da örnekler referans alınarak yapılan bir çalışma. İhtiyaçlara

özüm sunabilecek bir smart city konseptini işleyen bir kılavuz oluyor. Tüm alıştay sonuçlarını topladığımız bir kılavuz. Tabii burada paylaşırsınız sizlerle.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Buyurun.

TÜM İNTERNET DERNEĞİ TEMSİLCİSİ FÜSUN SARP NEBİL – Necdet Bey, biz sizden çok şey bekliyoruz biliyor musunuz? Onun için böyle akıllı şehir filan bizi, İnternet camiasını ve hatta bilişim camiasını on beş yıldır, yirmi beş yıldır dinleyen yok, biz öyle hissediyoruz daha doğrusu. Onun için bütün fikirler...

Şimdi iki gün yetmez, biz aslında her şeyi dökmek istiyoruz. Sorduğunuz şey o, akıllı şehirler... Burada müthiş bir bilgi birikimi var -sadece burada değil- ama bunlar bu ülkenin ilerlemesi için de çok çok önemli. Bakın facebook 100 milyar dolar. Bir Zynga diye sanal oyun materyali satan, somut bir ürün bile satmayan bir firma 1 milyar dolara açıldı. Burada çok önemli bir alan var. İngiliz Hükûmeti bizi gazetecileri İngiltere'ye götürüyor diyor ki: "Tekstil bitti, şey bitti, bizim şansımız bilişim, onun için Türk firmalarını buraya yatırıma çağırıyoruz." Onun için bu çok önemli bir alan. Sizin aldığınız görev çok önemli bir komisyon. O yüzden biz bu kadar çok şeyi birden dökmeye başladık.

BAŞKAN – Hatta ben size teyiden bir şey söyleyeyim: İki, üç gün önceydi zannediyorum UNICEF'in temsilcisi geldi bize bir sunum yaptı ve dedi ki: "Dokuz ülke sizin yaptığınız çalışmanın sonuçlarını bekliyor." "Yapmayın nereden haberi varmış?" dedim, saydı yani dokuz tane ülke, içinde Rusya filan da var. Yani bu Komisyonun yaptığı çalışmaların sonuçları ne çıkacak ve ne tür bir bilgi birikimi olacak ve öneri birikimi olacak? Onu bekliyor diye UNICEF'in temsilcisi söyledi.

TÜM İNTERNET DERNEĞİ TEMSİLCİSİ FÜSUN SARP NEBİL – Biz gazeteciler olarak 50 tane gazeteci bir buçuk ay önce Rusya'ya gittik Yandex götürdü, arama motoru ve biz sorduk "Niye Türkiye? Niye bize önem veriyorsunuz?" diye. Rusya diyor ki: "Ben Avrupa'ya yayılacağım, Avrupa'ya yayılmadan önce Türkiye tam bir köprü, benim için önemli, buradaki tecrübelerimi Avrupa için kullanacağım." Türkiye kendi öneminin farkında değil ama daha.

BAŞKAN – Aykan Bey, Mehmet Bey, bir şey söylüyor musunuz?

AYKAN ERDEMİR (Bursa) – Dinlemekten mutluyuz.

BAŞKAN – Biz de mutluyuz ama belki sizi dinlemekten de mutlu olan arkadaşlar olabilir, vardır mutlaka.

AYKAN ERDEMİR (Bursa) – İmkânımız olacak.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Şimdi çözüm önerileri üzerinde çalışacağız. Ben baktım Başkanım şöyle grupladım, üç tane grup görüyorum ben birlikte çalışmasının ilginç olabileceği. Bu İnternet güvenliği, güvenli İnternet, bilişim hukuku mesela bu grup birlikte çalışıyor olabilir çözüm önerileri için, sorunları da birleştirerek çalışabilir hem herkes birbirinin sorununa da biraz bakar, anlatır filan, böyle bir ikinci göz etkisi olur.

Grup B'de, bilişim sanayisinin sorunları, trend teknolojiler ve millileştirme, on-line yayıncılık ve hukuk ekibi. Biraz büyük bir ekip oluyor ama bu sanki bir grup olarak çalışabilir gibi düşündüm. Grup C'de, bu e-toplum konusunu çok iyi yakaladılar ve işlediler. Aslında o psikososyal etkiler alanıyla da çok güzel birbirini

tamamlıyor. Onun e-Devlete de bir yansıması var, dolayısıyla orası da ilginç gözüküyor bana. Yani ben gruplarken, en azından birleştirirken bunları birleştirmekte fark ettiğiniz gibi çok rahat ettim, dolayısıyla çözümler daha bütünsel olabilir.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle bir şey var: Burada 55 tane katılımcı var, 55 tane arkasında binler, on binler ve doğal olarak da milyonların, milyarların nüfus yoğunluğu olarak etkilediği bir kitlenin temsilcilerinin burada olduğunu biliyorum. Bu çok önemli yani bunun ben sektörün ana aktörleri için fevkalade önemli bir toplantı olduğunu düşünüyorum. Büyük bir keyifle de buradayız, bunu da çok çok önemsiyoruz hakikaten. Belki onlar için de fırsattır ama şöyle bir özelliğimiz var millet olarak biz, çok iyi başlar, ondan sonra bir müddet sonra sıkılırız. Sıkılınca zaman bizi sıkmaya başlar, daha sonra verimsizlik olur. Yani süreyi birazcık alabildiğine uzun tutup da daha sonra insanlar “Ya ne zaman bitecek, hadi bitirdik, bizim bitti, diğer gruplar bitirmedir mi?” gibi düşünmek yerine diyelim ki üç saat yerine iki saat verip çünkü iki saatte daha verimli olabilir, üç saat koyduğın zaman birazcık daha gevşek bir zaman aralığı birtakım sıkılmalara yol açabilir. Herkesi tabii kapsamıyor bu ama. Onun için iki saat yoğun çalışıp daha sonra da bunu birazcık daha hızlandırmak... Bilmiyorum tabii cumartesi insanların tatili var, bilmem nesi var, bizim işimiz. Biz siyasetçiler olarak cumartesi, pazar sürekli çalışan insanlarız yani gittiğimiz bir düğün de bir çalışmaktır, cenaze de bir çalışmaktır, bu iş de bir çalışmaktır. Bizim açımızdan bir problem yok ama belki bu arkadaşlarımızın tatilini de böldüğümüz için birazcık da ondan da mahcubiyetimiz var Komisyon olarak arkadaşlarımıza. Biraz iki saatlik bir yoğun çalışma... Tekrar bir araya gelecek miyiz?

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Onu biz yaparız, yarın sabahki oturumda onu senteze sunalım.

BAŞKAN – Onun birazcık daha aralığı, zamanı birazcık daha yoğunlaştırılmış tutarsak belki insanların daha verimli çalışmasını da sağlayabiliriz gibi bir kanaatim de var. İsterseniz oylayın bu kanaati, “Üç saat mi, iki saat mi?” diye. Büyük çoğunluğu iki saat diye çıkacaktır.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Buyurun.

TBMM BİLGİ İŞLEM DAİRE BAŞKANLIĞI SİSTEM ANALİSTİ ALPASLAN KESİCİ – Başkanım, sabahki toplantı aslında güzeldi, kavramları ve sorunları ortaya çıkardık ama çözüm önerileri hâlen tam neticelenmedi. Aslında bize bir saat daha bence çözüm önerileri konularında biraz daha detaylandırmak zorundayız diye hissediyorum ben kendi komisyonum adına.

BAŞKAN – Tamam size iki saat veriyoruz işte, bir saat değil, iki saat.

TBMM BİLGİ İŞLEM DAİRE BAŞKANLIĞI SİSTEM ANALİSTİ ALPASLAN KESİCİ – Yani bu sizin şeyiniz de önemli bence, bir zincir olmalı yani bizim Komisyonunun ilgi ve alakası diğer komisyonla olabilir yani onunla sonraki bir saat bence bir araya geelim. Önce bize bir saat mühlet verin, önerileri üretelim, daha sonra o dediğiniz gruplar oluşsun diye bir teklifim var. Bilmiyorum arkadaşlar ne der?

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – İki aşamalı bir çalışma yani 1+1 öneriyorsunuz?

BAŞKAN – Alpaslan Bey, söylediğiniz, öneriniz güzel ama pratikte uygulaması birazcık zor çünkü grupları bir daha topla, bir daha tekrar yerine gönder falan bu kargaşa değil de kopmalara yol açabilir.

Değerli sosyologumuz ne diyor bilmiyorum. Aykan Bey, tam senin zamanın Hocam.

AYKAN ERDEMİR (Bursa) – Aramızda konuşma geçti paylaşmak isterim: Arama konferansları çok uzun yıllardır yapılan, yapısı çok uzun deneyimlerden sonra oluşturulmuş bir süreç. Elbette bizim geri bildirimlerimizden öğreneceklerdir ve geliştireceklerdir ama yani bu şekilde yöntemi değiştirme konusunda ben biraz geleneksel bir insanım biraz kaygılıyım yani -bilmiyorum moderatörlerimiz ne düşünür ama- siz bu kadar sürecin farklılaştırılması konusunda rahat mısınız?

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Vallahi yani kontrol edebiliyorsunuz sorun yok. Ben her zaman denemeyi tercih ederim. Belki grupların birer tane adam karıştırmasıyla böyle bir şey yapmak ilginç olabilir yani bu ikisinin arası olur. Hem eski momentumu korumuş oluruz hem de çeşitliliği sağlamış oluruz. Bence öyle yapalım, benim aklıma yattı bu öneri yani, ciddi söylüyorum.

AYKAN ERDEMİR (Bursa) – Özel sektör hizmet sağlarken tahmin ediyorum biraz daha kendi sürecinizi güçlü savunuyor olabilirsiniz hani bizler Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil ediyoruz diye daha esnek davranmayın o anlamda diyorum yani çok açık konuşmaya çalıştım.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Teşekkür ederim.

AYKAN ERDEMİR (Bursa) – Biz arama konferansı sürecinden faydalanmak istiyoruz. Ben daha önce çok sayıda konferansa da katıldım çok da faydalı bir süreç. Hanımefendi için de, benim için de ilk defa sürecin arama konferansı dahilinde farklılaştırıldığı bir deneyim oldu, biraz bizim için şaşırtıcı oldu.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Bu, arama konferansı, çalıştay arası bir şey oldu, karışık oldu çünkü burada sentezleme yapıldı, öyle bir katkı yapmaya çalıştık. Öteki taraf da var, iki tane yöntem var temelde.

Benim çok hoşuma gitti aslında o, birleştirmek çünkü insanlar sorunlarını birbirine bir daha anlattıkça bir daha dışarıdan bakmak şansı yakalayacaklardır. Yan gruplara eleman verme fikri gayet iyi bir fikir onu yapalım. Yani grupları çok büyütmeylem ama birkaç kişinin geçmesi düzeni bozmaz yani. Sistem aynı sistem geçiyor, kişi değişiyor sadece, bir şey yok yani.

BAŞKAN – Şimdi, ben bu komisyon çalışmaları esnasında şunu gördüm: İnternet’te subgroup’lar var, mesela diyelim ki, İnternet medyasıyla uğraşan bir kitle var, bunlar hiç diğer alanlara bakmıyorum İnternet’in işte siber güvenlik falan hiç ilgilenmediğini düşünün, onları da mesela farklı bir gruba mümkün olsa, desek ki: Arkadaşlar, A, C oldu; C, D oldu; D, E oldu, E bilmem şu oldu filan, tamamen böyle farklı bir grupta çalışın desek, onlar yine o konuda sanki o işin yıllardır içindeymiş gibi fikir beyan edip yapabiliyor çünkü İnternet’in etkilediği birçok alan var yani bir su kanaldan akıyor işte şuraya da dokunuyor, buraya da dokunuyor filan. O yüzden o misyoner gönderme işini yani tabii bu grupları bir anda harmanlayamayacağımıza göre yani bir misyonerin orada farklı bir bakış açısıyla yani sabahki yaptığı çalışmadan edindiği bilgi birikimi ve kanaatini bir başka gruba monte ederse daha farklı bir tat çıkabilir diye düşünüyorum yoksa yönetici Tunç Bey’dir yani bu benimki bir kanaattir.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Buyurun.

TÜM İNTERNET DERNEĞİ TEMSİLCİSİ FÜSUN SARP NEBİL – Aslında hepimiz aynı şeyleri konuşuyoruz, mesela bizim grup “Eğitim” dedi, başka grup da söylüyorsunuz, eğitim. Bir karışmakta yarar var, hep aynı konuları konuşmak yerine özetlemiş oluruz.

MODERATÖR TUNÇ ÇELİK – Zaten bir hanımefendi daha şey yapmıştı, illa aynı grupta kalmalı mıyız diye. Demek ki şart değil yani.

O zaman öteki tarafa herkes grubuna geçebilir. O grup sözcüleri lütfen gelsin, benden kâğıtlarını alsınlar buradan. Ondan sonra, grup içinden kimleri transfer edeceğinizi düşünün, nereye transfer etmek istiyorsanız gönüllü olarak bunu kendi içinizde halledin bence.

Kapanma Saati: 15.05

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.34

MODERATÖRLER: Leyla KESER BERBER, Tunç ÇELİK

-----0-----

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Tekrar merhaba.

Çalışmalarımızı finalize ettik gibi. Yarınla ilgili kısa bir...

Herkes dinleyebilirse ya da oturabilirse, bir daha tekrarlamayacağım söylediklerimi.

Şimdi, bugün sorun tespiti ve bunların çözümüne ilişkin iki çalışma yapıldı gruplar tarafından. Her bir çalışma grubunun moderatörünü tek tek şimdi buraya çağıracağız. Her iki aşamayı, hem sorun tespiti hem de çözümlere ilişkin nereye vardılar, bunu bir öğreneceğiz herkesten. Daha sonra bir akşam yemeğimiz olacak, beraber yemek yiyip sizi yolladıktan sonra biz bu dünyayla baş başa kalarak oturup yarın için özellikle bir yönetici özeti gibi, ilk başta hani kamuoyuyla, basınla paylaşabileceğimiz çok küçük bir şey hazırlayacağız, raporun bir ilk giriş kısmı gibi bir bölümü. Yarın burada bu yönetici özetindeki tespitlere söylemek istediğiniz varsa, herkese bireysel olarak bu sefer söz verip bütün bu yaptığımız çalışmaların çıktılarına ilişkin sizin son bir kere daha görüş ve değerlendirmelerinizi alacağız. Hani konuşacaksanız şimdi konuşun, konuşmuyorsanız da ebediyen lütfen susun. Bu rapor yayınlandıktan sonra “Hayır, öyleydi, böyleydi.” falana bir daha mahal vermeyeceğiz. Bu biraz katı oldu Serhat Bey ama bir çizgi çizmemiz gerekiyor. Dolayısıyla, yarına ilişkin çalışmamızın kapsamında sizler konuşuyor olacaksınız bizim bu akşam hazırlayıp paylaşacağımız materyaller çerçevesinde.

Girişte kayıt aldık biz. Herkesin elektronik posta adresleri ümit ediyorum ki girişteki formda yazılıdır. Dolayısıyla, paylaştığımız vakit incelemenizi ve yarın da değerlendirmenizi isteyeceğiz.

Şimdi, şeyde göremiyorum çalışma gruplarının sırasını ama birinci grup -isim olarak şu an söyleyemiyorum- siber güvenlik, İnternet güvenliğine ilişkin çalışma grubumuzdu. Ne sonuçlara vardığınızı dinlemek üzere, buyurunuz, davet ediyorum sizi.

BAŞKAN – Süre tahdi di...

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – On dakika maksimum. Her çalışma grubu en fazla mümkünse on dakika içerisinde bütün şeyleri bir değerlendirebilerseniz...

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI DURSUN AYAN – Sayın Komisyon Başkanım, değerli Komisyon üyeleri ve katılımcı arkadaşlar; bugünkü çalışmalarımızı iki aşamada değerlendirdik, birincisini arkadaşlarımız öğlen vakti sundular. Biz “İnternet güvenliği” ve “siber güvenlik” diye iki başlık altında topladık çalışmamızı. Güvenli İnternet konusu daha çok İnternet’in, İnternet üzerindeki bilginin çocuklara, aileye ve diğer insanlara olası olumsuz etkilerine karşı dikkate alarak yaptığımız bir başlık, öyle bir bilgilendirme öbeği. Daha çok duygusal, aileyi ve gündelik hayatımızı biraz daha içten etkileyen bir konu, o yüzden, daha fazla malzeme var. Çalışmamızın ikinci öbeğindeki bilgileri de “siber güvenlik” altında topladık. Bu daha somut, daha teknik ama bir o kadar da sosyal hayattan veya hukuktan veya idari yapıdan, devlet siyasetinden uzak konular da değil.

Ben birinci öbekteki yani “güvenli İnternet” konusunda bilgilerimizi genel bir değerlendirme olarak söylersem: Güvenli İnternet konusunda yeterli bilincin oluşturulması. Bu bilincin oluşturulması hususunda farklı devlet kuruluşlarının, sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin ve özel kuruluşların ciddi çalışmaları var. Çünkü özel sektör, diyelim ki filtreleme programı satıyor, sivil toplum örgütleri aileyi veya çocuğu veya bir meslek öbeğini, bir mensubiyet grubunu desteklemek için bu konunun içerisinde bir bilinçlendirme etkinliği gösteriyor. Diğer taraftan, benim de mensubu olduğum Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının özellikle çocukların ve ailenin İnternet’in olası sıkıntılarına karşı duyarlı olması, farkındalık yaratması hususunda uzun yıllardan beri devam eden çalışmaları var. Bunlar içerisinde biz bu konulara duyarlılık gösterdiğimiz zaman bir eleştiriyle karşılaşırız. “Sansür mü yapıyorsunuz? İnternet mi yasaklanıyor? Artık bu çağda buna benzer şeylerin yapılmaması gerekiyor.” diye bir eleştiriyle de karşı karşıya kalıyoruz. Ancak işin bir tarafı var ki toplumdan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına, daha önceki yapılanmadaki durumuyla Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğüne farklı kesimden ailelerin şikâyetleri oluyordu İnternet, İnternet oyunları, İnternet kullanımı konusunda. Biz onlara Telekomünikasyon İletişim Başkanlığıyla değerlendirerek belirli önlemler alınması hususunda bir bilgilendirmede bulunduk. Ancak bu, eleştirilerle karşılandı. Eleştirilerde de haklılık payı var. Kabaca deniliyor ki: “Bu filtreleme programlarında, diyelim ki çocuk programı seçildi, ‘Çocuk programı seçildiğinde şu, şu, şu sitelere girilmeyecek.’ diye bir karar alınıyor, bir şey yapılıyor ama bunun biraz daha şeffaf olması lazım.” Bu da devleti, devlet kurumlarını, kendisine gelebilecek olası eleştirilerden ve şaibeden kurtarması açısından önemli. Çünkü Avrupa Birliği ülkelerinde bu gibi işleri genellikle sivil toplum örgütleri yapıyor, devlet biraz bu işten elini çeksın. Biz bunlarla ilgili değerlendirmeleri farklı başlıklar altında, farklı bilgiler çerçevesinde değerlendirdik.

Bu arada, diyelim ki ailede filtreleme koymak, belirli kurumların filtreleme koyması, ulusal düzeyde bir önlem alınması konusu kendini gösterdi. Ayrıca, bu İnternet’le beraber yaşıyoruz, artık bundan uzak kalmamızın bir anlamı yok. Acaba “Şuradan zarar gelecek. Buradan çekilelim. Buranın sakıncası var.” diye konuşurken biz çağın çok önemli bir olgusuna karşı insanları korkutuyor muyuz? Böyle bir etki de yaratmak istemediğimizi özellikle belirttik. Bu tür eleştiriler asla İnternet’in telekomünikasyonu ve diğer bilişim olanaklarından toplumu uzak tutmak değil, öyle bir kaygı yok; tam tersine şuna inanıyoruz ki: Çağcıl teknolojilerin gereği gibi toplumunu donatmayan ve buna uyararak yaşamayan kültürler büyük sıkıntılar yaşıyorlar. O anlamda, İnternet’ten korkutmak gibi bir kaygımızın olmadığını belirttik.

Diğer taraftan, uygulamalarda şeffaflığın olması, devletin İnternet düzenlemesinde getirdiği kuralların bir baskıcı anlayış değil, “Biz şimdilik bu işi yapıyoruz, ancak daha sonra bu işi daha iyi yapacak sivil toplum örgütleri varsa devlet bu görevini bunlara devredebilir.” Bir arkadaşımızın güzel bir benzetmesi vardı: Eskiden Sümerbank vardı, tek bir kumaş, tek bir model ayakkabı vardı; bunu giyyorduk. Ama şimdi ayakkabı modellerimiz de, kumaşlar da fazla. Sümerbank’a bağlı değiliz. Sümerbank da kapandı. Yarın güvenli İnternet konusunda sivil toplum örgütlerinin, diğer örgütlerin, diğer kuruluşların bu konuda çok daha iyi önerileri olursa devlet de bu işten elini çeker. Bu geçici bir alternatiftir, almasıdır diye onu belirttik.

Diğer taraftan, hukuki olarak güvenli İnternet kullanımı ve kategoriler, hani “Hangi siteler, hangi içerikler yasaklanacak? Bunlarda ne gibi sorunlar var?” Biliyorsunuz, 5651 sayılı Yasa’da katalog suçları

belirtildi. Bu katalog suçlarının bağlayıcı olduğu... Bu kadar somut konular üzerinde durmaktansa yanlış anlaşılma meydana vermeden, daha esnek bir suç öbeği belirtilmeli. Ancak bütün dünyada insanlığın fikir birliği ettiği -pornografi gibi, intihara teşvik gibi- bütün insanlığa zararı dokunduğu konusunda insanlığın fikir birliği olduğu suçlarda yasaklanmasında da bir sakınca olmaması gerektiği fikrine vardık.

Diğer taraftan, sivil toplum örgütlerinin aktif olarak devletin bu bilinçlendirme ve uygulamasına sahip çıkıp daha sivil bir ifade tarzıyla bunu geliştirmesinin iyi olacağı fikrine varıldı.

Diğer ikinci öbeğimiz daha teknik bir konu, belirttiğiniz gibi. Medyadaki bilgilerden, bu konuda derinlemesine bilgi sahibi olan kuruluşların temsilcileri olan arkadaşlarımızdan öğrendik ki artık Türkiye bir siber saldırının içinde bilerek veya bilmeyerek. Çünkü teknik ayrıntıda belirli yanlış kullanımlardan veya bizim “Buradan bir zarar gelmez.” diyerek bilinçsizliğimizden kaynaklı bir şekilde siber güvenliği zedeleyecek bir durum içerisinde olabiliriz. Bu çerçevede, bir “savaş” kavramı üzerinde durduk. Genellikle “güvenlik” olarak kavram kullanılıyor, “güvenlik” daha zarif bir kavram ama öyle anlaşılıyor ki artık bir savaş söz konusu, siber savaş söz konusu. Bu kavrama karşı da ülkemizin kurumlarıyla, yasalarıyla daha duyarlı olması gerekiyor. Belki bir tür de bu duyarlılığı geliştirecek bir “seferberlik” sözcüğü bile kullanabiliriz. Çünkü belirli kurumların ciddi saldırılar altında olduğunu, bunları medyadan da bazen izleyebiliyorsunuz. Bunlarda da bir iki başlık üzerinde duruldu.

Bu ülkenin ulusal güvenliğini tehdit eden, hem devleti hem de devletin önemli kurumlarından hizmet alan vatandaşları etkileyen saldırılara karşı devlet bir “ulusal güvenlik kurulu” oluştursun veya “ulusal siber güvenlik koordinasyon kurulu” oluştursun ve devlet bu kurumları araştırma merkezleriyle, enstitülerle sınırlı kalmayacak şekilde, sivil toplum örgütleri ve diğer uygulamalarla beraber desteklesin. Ayrıca, bu güvenlik yani ulusal güvenliği önemli şekilde denetleyecek bu kurumun Millî Savunma Bakanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri... Diğer türlü, diyelim ki bizim vatandaşlık hakkında vatandaşlık bilgilerimizi aldığımız İçişleri Bakanlığı, ilaç yazıyoruz; bütün bunlar bir bilgi ağı üzerinden gidiyor. Bu geniş ölçekte hizmet veren kurumların İnternet servislerini sağlayıcılarına verilecek zararlar vatandaş da etkiler. Bunun değişik ülkelerde... Özellikle Estonya örnekleri üzerinde duruldu. Buradan bir duyarlılığın oluşturulması ve bu işin artık duyarlılıktan öte, şakası yok, doğrudan doğruya kurulan kuruluşun bir idari yapısı olsun, bu idari yapı hukuki bir donanımına sahip olsun, maddi kaynakları, hukuki yapısı, idari yapısıyla beraber de bu işlerliğinin devlet tarafından, yasama organı tarafından yasal meşruiyetinin de sağlanması gerekiyor.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Dursun Bey, son cümlelerinizi toparlarsanız...

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI DURSUN AYAN – Bu anlamda da kurumların zaman zaman tehditlere karşı -nerelerden- kendilerini denemeleri ve bunun bir denetim altında devamlılığının sağlanması ve bu standartların da hani, denetimleri ne şekilde olacak, bunların standartlarının sağlanması, neticede Türkiye'nin siber güvenliği için hukuki bir yapının oluşturularak dünya genelinde gittikçe artan, teknoloji üzerinden gelen saldırılardan kaynaklanacak sorunlardan hem devlet olarak hem de yurttaşlar olarak korunmasının önemi üzerinde duruldu.

Genelde iki başlık üzerinde aldığımız bilgiler bu şekilde. Arz ederim. (Alkışlar)

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Çok teşekkürler Dursun Bey.

Hem modere ettiğiniz için hem de katılan arkadaşlara da bütün bu tespitleri için teşekkür ediyorum ben.

İkinci çalışma grubumuz e-devlet, e-dönüşüm, bilgi toplumu... Serhat Bey moderatör olarak gözüküyor ama...

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI UZMANI MÜCAHİT DUMAN – Sunumu ben yapacağım.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Sunumu siz yapıyorsunuz.

Buyurunuz.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI UZMANI MÜCAHİT DUMAN – Değerli vekillerimiz, değerli katımcılar; hepinize merhabalar.

Ben Mücahit Duman, grubum adına söz almış bulunuyorum. Vekillerimizin yanında böyle bir cümle kurmak herhâlde normal olur. Serhat Bey’in moderatörlüğünde, Kemal Nalçacı, Yavuz Torun, Arzu Alpagut Hoca’mız, Abdülhamit Yağmurcu ve bendeniz böyle bir çalışma grubu bilgi toplumu ve e-dönüşüm politikalarını değerlendirdik.

Şöyle: Biz hani temel olarak bilgi toplumu bağlamında felsefi ve kültürel altyapıyı bir temel değerlendirilecek alan olarak belirledik.

BAŞKAN – Konuşman da buraya gelirken hazırda herhâlde.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI UZMANI MÜCAHİT DUMAN – Son beş dakikada...

Şöyle: Temel eksenlerimiz süreç tasarımı. Öncelikle e-dönüşüm süreç tasarımı nelere dikkat edeceğiz? İkinci adımımız: Örgütlenme. Buna ilişkin, örgütlenmede neleri düşünmemiz gerekiyor? Ve son olarak, entegrasyon. Bunları düşünürken bir yerde teorik altyapı ve standartlarımız var. Bunların her birisine kısa kısa değinmeye çalışacağım.

Öncelikle, felsefi ve kültürel altyapı...

Tabii, biz bu alt başlıkları hani “full proof” doğrulamış ve tüm önerileri listelemiş durumda değiliz. Hani, bir beyin fırtınası şeklinde gerçekleşti ve kısa zamanda belirlediğimiz başlıklar bunlar.

Burada mesela yetişkinlere e-dönüşüm sürecine etkin katılımı için doğru iletişim kanallarının kullanılmasını öneriyoruz. Mesela yetişkinler daha çok İnternet’e girmekten ziyade telefon ve televizyonu tercih ediyorlar. Bu bizim önerimiz. Bunlar üzerinden e-dönüşüm sürecine bir şekilde dâhil olmalarını sağlamamız lazım.

Teknolojik terimlerin yeniden ele alınması lazım. Burada yanlış kullandığımız terimler var. Kavramların bir kısmının karşılığını bulamadığımız için İngilizcelerini kullanıyoruz. Bunları katılımcı bir şekilde, böyle, katılımcı odaklı bir platformda yeniden ele almamız gerekiyor, öyle düşünüyoruz.

Bir başka boyutu da biz hep bunları konuşurken bir yerden süreçlerimizi otomatize ediyoruz ama bir yerden de bir bilgi hiyerarşisi var. Veri, malumat, bilgi ve bilgelik şeklinde giden bir hiyerarşi var. Bu yapıyı tam olarak algılamadan yani bilgi yönetim standartlarımızı ortaya koymadan dönüşümü gerçekleştirmek sıkıntılı bir süreç. Dolayısıyla, kurumlarımızın öncelikle bu yapıyı benimsemeleri gerekiyor. Yani siz veri olarak ne üretiyorsunuz? Veri olarak diğer kurumlardan ne alıyorsunuz? Bunların üzerine siz neyi malumata çeviriyorsunuz? Ne kadarını insanlara bilgi olarak sunuyorsunuz? Ve insanlar bilgelik için bunları ne kadar

kullanıyorlar? Yani bütün kurumun ürettiği verilerin ve kullandığı verilerin bu bağlamda ele alınıp daha sonra otomasyona geçilmesi gerekiyor.

Felsefi ve kültürel altyapıdaki önerilerimiz bunlar.

Teori ve standartlar kısmında temel, net bir şey var: Uluslararası standartlar var, CMMI, COBIT, ITIL gibi. Bunların kimisi Amerikan menşeli, kimisi İngiltere menşeli fakat şu bir gerçek: E-dönüşüm sürecinde tüm dünya bunları kabul etmiş durumda. Hani, bizde böyle bir şey yok. Her kurum kafasına göre belli süreçlerini kendi bilgi işlem biriminin yetenekleri doğrultusunda geliştiriyor ya da hizmet birimlerinin yetenekleri doğrultusunda. Böyle yapmak yerine, herkesin kendi yoğurt yiyişi yerine standart bir yaklaşım var, uluslararası, hazır. Bunları güzel bir şekilde biz de kendi süreçlerimize adapte edebiliriz diye düşünüyoruz.

Temel adımlardan bir tanesi süreç. Yani e-dönüşüm sürecinde neleri düşünmemiz gerekiyor? Biz burada kamu hizmetlerinde genelde, benim mesela temel olarak ve grubumuzda konuştuğumuz, eleştirdiğimiz şey şu: Klasik yönetim anlayışına uygun süreçler direkt otomatize ediliyor. Yani öncelikle bir süreç optimizasyonu yapılmıyor, süreç iyileştirilmiyor. Yani bu sürecin ne kadar iyileştirmeye müsait, ne kadar otomatize etmeye müsait; bunların önce net olarak kurgulanması, daha sonra otomasyona geçirilmesi gerekiyor. Yani otomasyon sayınız sizin performansınız olmamalı. Performans ya da sizin kaliteniz o süreci ne kadar otomasyonla iyileştirdiğiniz olmalı. Böyle bir önerimiz var.

Başka bir önerimiz: Yine, benzer bir mantıkla, görev odaklı ve zorlamayla yapılan elektronik dönüşüm süreçleri var. Bunun yerine ne öneriyoruz? Hazır bir kanunumuz var, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu. Burada ne var? Hizmet odaklı dönüşüm var, paydaş odaklı, müşteri odaklı bir yaklaşım var. Yani kamu artık şunu bilmeli: “Ben vatandaşla hizmet üretiyorum. Yani birisi bana görev verdiği için bir hizmeti yapmıyorum, vatandaşla ben bu işi yapmakla yükümlüyüm.” Bu felsefi bakış açısıyla kamunun bir şeyler üretmesi gerekiyor. Hani, çıkış noktası bu olursa hizmet kalitesi de buna göre değişecektir. Yani görev bilinciyle değil, hizmet bilinciyle işlerin yapılması gerekiyor. Tabii, bu bir yerden de kültürel bir değişim. Hani, biz burada “Bu değişmeli.” diyoruz ama çok da kolay bir şey değil.

Sağlam bir iş kurgusu olmuyor. Yani bir “business kurgusu” yok genelde karşılaştığımız e-devlet projelerinde. Bunun yerine ne yapılmalı? Sektör bazlı iş modelleri ortaya koymalıyız. Yani yeni bir yatırımcıya siz ne tarz bir iş modeli benimseyebilirsiniz, bunun alternatifleri nelerdir; bunları belirlerken de içeride otomasyonu teşvik etmeliyiz. Yani “Şu modeli kullanırsan şöyle otomasyon sistemlerini de yanında kullanman gerekir.” diyebilmemiz lazım. Bu, tabii, tündengelim bir yaklaşımdır yani bizde tam tersi uygulanıyor maalesef.

Başka bir önerimiz: Bilgi çağında -ne diyoruz?- yol haritası çıkarılmalı. Yani bu çağda sosyoekonomik, hukuksal ve teknik açılardan her sektörün bu çağa nasıl entegre edileceğinin üzerinde düşünmemiz ve buna ilişkin bir yol haritası çıkarmamız gerekiyor. Bunun sektör bazlı olması da önemli çünkü her sektörün bu sürece entegrasyon yöntemleri çok farklı. Böyle bir önerimiz var.

Biliyorsunuz, kamuda en üst politika belgesi kalkınma planları, bunun altında hükümet programları var, sonra kurum strateji belgeleri geliyor fakat bizde, maalesef, bilişim strateji politika belgeleri yok kamu kurumlarının. Hani, bunu nasıl teşvik edebiliriz? Üst bir politika belgesi geliştirmemiz gerekiyor yani kalkınma

planlarına paralel bizim bilişim politika belgeleri üretmemiz. Ülkenin bilişim politikalarını belirleyecek bir tane belge, buna bağlı da kurumların kendi bilişim stratejilerini üretmesi gerekiyor, bir önerimiz bu.

Bir de proje önemiz var, hizmet otomasyonunun verimliliği ve etkinliği artırdığına yönelik kurumsal ve toplumsal farkındalığın artırılması projesi. Yani biz vatandaşları ikna etmeliyiz. “Siz e-devlet projelerine kullanıcı olarak katılırsanız işleriniz daha hızlı yürür, verim alırsınız.” diyebilmemiz lazım, mesela bankacılık bunun güzel bir örneği. Hani biz insanları zorlamıyoruz “E-bankacılık kullanın.” diye. Kendileri işlerini daha hızlı yapabildiklerine inandıkları için o süreci kullanıyorlar. Biz de devletle vatandaşın e-devlet kapısına girişini bir şekilde motive edecek tedbirleri almalıyız.

Devam ediyorum önerilere. E-dönüşüm projeleri kurgulanırken kullanıcı deneyimlerinden istifade edilmeli. Böyle ek kelimeler falan var; hızlı yazdık kusura bakmayın.

Başka bir madde: Devlette bulunan bilgi ve belgelerin hiçbirisi hizmet sunumunda vatandaşın tekrar istenmemeli yani bizim e-dönüşüm politikamız en üst düzeyde bu olmalı. Vatandaşın bir kere, bir başvuruda, o başvurunun ilgili tüm parametreleri tüm kurumlardan toplanıp o kurumun içerisinde çözümlenebilmeli. Yani vatandaşa “Sen git, şuradan şunu al, işte şuradan ikametgâh, şuradan şunu...” Yani böyle bir sistem olmamalı, tam entegrasyon sağlanmalı burada.

Başka bir husus: Biliyorsunuz bir dijital uçurum var, bunun yaş kaynaklı olanı var, -gençler ve yaşlılar- bir de bölgesel. İşte doğuda çok daha farklı bir durum var. Gerçi fiber optik altyapıyla falan bunlar giderilmeye çalışılıyor ama buna ilişkin eğitim bağlamında, bunu, bu uçurumu yok etmek için FATİH Projesi’nin bir fırsat olarak görüyoruz. FATİH Projesi’yle beraber millî eğitim politikaları yeniden ele alınmalı diye düşünüyoruz, eğitim politikalarımızı gözden geçirmeliyiz.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Mücahit Bey, biraz hızlanmanızı rica ediyoruz.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI UZMANI MÜCAHİT DUMAN – Aslında bundan sonra iki slayt, çok kısa kaldı.

“Kamu hizmetlerini, öncelikli hizmetleri belirmeli ve sürecin bütününe oluşturan tüm paydaşlar eşit seviyede otomasyona geçmiş olmalı” diyoruz. Çünkü bazı kurumlar maalesef bilgi işlem altyapısında eşit düzeyde değil yani her kurum mükemmel değil ya da kurumlar arası entegrasyonu sağlamayı düşündüğünüz zaman bazı kurumların altyapısı buna müsait değil. Bu altyapıyı, kurumlar arasında zayıf halkaları tespit edip onlara teşvikler sunmamız gerekiyor. “Kamuda bilişimsizliğin maliyeti denetlenmeli ve otomasyon performansı ölçülerek kurumların sürece motive edilmesi için ödül mekanizmaları konulmalı.” diyoruz.

Rol modeller belirlenmeli, mesela Türk Patent Enstitüsünün marka, patent başvuruları var, sürecin tamamı on-line hâle getirilmiş durumda, fakat bu iyi uygulama örneği olarak piyasada sunulmuyor, iyi reklamı, pazarlaması yapılmıyor belki.

Örgütlenme kısmında birkaç tane önerimiz var. “Koordinasyonu sağlayan kurumların yetkinlikleri artırılmalı ve yetkinlikleri net olarak tanımlanmalı.” diyoruz. Maalesef bu konuda ciddi sıkıntılar var, belli başlı kurumlar var, e-dönüşümle ilgili her yeni iş bu kurumların üzerine yıkılıyor. Onların da üzerinde uzmanlıklarının dışında ama bir şekilde uzmanlıklarıyla alakalı birçok iş var. Bu konuda yetkinlik sınırlarının

çok net belirlenmesi ve kapasitelerinin gerekiyorsa ona göre artırılması gerekmekte, bu da çözüm önerilerimizden bir tanesi.

Devlet hizmet tanımlamalı, düzenlemeli ve denetim yapmalı, fakat bir yerden özel sektörün de önünü açmalı yani “Her işi ben yapayım.” dememeli diye bir önerimiz var.

Bilişim birimleriyle ilgili bir sıkıntı var biliyorsunuz. Stratejik düzeyde bir konumlandırma yok bilişim birimlerinin. Yani şu anda kamuda bilişim hizmetleri bir destek hizmeti fonksiyonu üstlenmiş durumda. Onun yerine daha çok politika üreten, kurumun bilgi yönetiminin temellerini oluşturan, buna göre de en üst yöneticiye bağlı olan bir konuma taşınması gerekiyor diye düşünüyoruz.

Entegrasyon bağlamında da kurumların entegrasyona teşvik edilmesi, hizmetlerin entegrasyon odaklı olarak kurgulanması gerekiyor. Bunun için de birlikte çalışılabilirlik çok önemli. Yani birden fazla kurumun kendi hizmetlerinin entegrasyon öngörülerine göre altyapılarının oluşturulması gerekiyor ve vatandaş odaklı tüm hizmetlerin, olabildiğince bunların envanterinin çıkarılıp daha henüz sunulamayan, otomatize edilmemiş hizmetlerin e-devlet kapısı üzerinden sunulması, diğer bir önerimiz.

Benim söyleyeceklerim bunlar, arz ediyorum, sorunuz varsa alabilirim. (Alkışlar)

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Çok teşekkürler Mücahit Bey, sağ olun.

Biz şöyle bir sıralama yaptık kendi içimizde: Hâlihazırda kâğıt için ikide bir tahtayı çekip, üstüne kâğıdı yapıştırıp bize konuşacak muhtemelen moderatörler. Başkanım, uygunsa, ikide bir orayı rahatsız etmemek için öncelikle sunumu olan ya da elektronik ortamda bizimle datalarını paylaşabilecek olan grupları çağırmak istiyoruz.

BİYESAM BAŞKANI NAMIK KURAL – Gidelim o zaman biz.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Hemen alınmayın Namık Bey. Önce elektronik ortama öncelik tanıyoruz ki sizi de teşvik edelim, bundan sonra yazarken kâğıda değil de elektronik ortama yazın da işimiz kolaylaşsın.

Şimdi, bilişim hukuku...

Muhterem Bey, moderatör olarak buyurunuz.

VODAFONE ANKARA HUKUK KIDEMLİ MÜDÜRÜ MUHTEREM İLHAN – Sayın vekillerim, sektörün sayın değerli katılımcıları, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bilişim hukuku belki soyut olarak... Hukuk her zaman toplumu arkadan takip ettiği için düzenlemesi zaman alan bir konu. Bu nedenle, biz sorunları tespit ederken mevcut mevzuat üzerinden inceleme yaptık ve uluslararası mevzuat açısından da neler yapılabilir, uyum açısından hangi yasalar düzenlenebilir ve sektörün önü nasıl açılabilir inceleme yaptık. Bunu da yaparken, biliyorsunuz bilgi toplumu stratejisinde önemli olan toplumun bir bütün olarak bu uyumu sağlaması yani uyum içerisinde bu sürecin tamamlanması. Bir tarafı tamamlarken bir tarafın eksik kalması bu süreci aksatacaktır veya ağır aksak yürütmesine neden olacaktır. Hukuk toplumdaki ilişkileri düzenlediğine göre en başta da hukukun bu alanı düzenlemesi gerekiyor. Bu anlamda, bilgiye erişim ve İnternet özgürlüğünün Anayasa’da düzenlenmiş olmasının gerektiğini düşünüyoruz, anayasal temel hak ve özgürlükler arasında yer alması gerektiğini düşünüyoruz. Şu anda haberleşmenin gizliliği var ama bu haberleşmenin gizliliği haberleşmenin mahremiyetiyle ilgili bir konu. İnternet erişimi veya bilgi

toplumu açısından bu temel hak ve özgürlüğün olmadığını düşünüyoruz. Bu nedenle, çözüm önerisi olarak, şu anda bir fırsat olarak Anayasa Uzlaşma Komisyonuna böyle bir teklifte bulunabileceğini düşünüyoruz.

İkinci olarak sektörde hukuki güvenlik ve istikrarın bulunmaması. Çelişik ve uygulama imkânı olmayan yargı kararlarıyla karşılaşmaması için alınması gereken aksiyonları tespit etmeye çalıştık. Çünkü gerçekten hukuki güvenlik veya hukuki istikrar, hukuki güvenilirlik hem yabancı yatırımın Türkiye'ye gelmesi açısından... Çünkü bize sordukları üç soru var: "Hukuk var mı?" Var. "Düzenleme var mı?" Var. "Bu düzenleme uygulanıyor mu?" veya "Bu düzenleme aynı etkileri, sonucu doğruyor mu? veya "Ne kadar sürede sonuç doğruyor?" Bunlar önemli sorular ve sermayenin yönünü belirleyen sorunlar. Hukuki güvenilirlik bu anlamda zorunlu olduğundan bu konudaki tespitleri sunmaya çalıştık.

Bilişim hukukunun bağımsız bir bilim dalı olarak kabul edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü toplum bilgi toplumu olduğuna göre, toplumun temeli değiştiğine göre bu bir disiplin olarak kabul edilebilir, edilmesi gerekiyor ve kendi kurallarını oluşturması gerekiyor. Bu konuda YÖK nezdinde girişimler yapılabilir veya çalışmalar yapılabilir diye düşünüyoruz.

Bilişim ihtisas mahkemelerinin kurulması ve bilişim savcıları oluşturulması: Bilişim savcılarının oluşturulması zaten şu anda uygulamada var olan bir sistem. Aşağı yukarı büyük adliyelerin çoğunda bilişim savcısı var ama buna paralel bir düzenleme olarak ihtisas mahkemeleri yok. Bazen bir davayı anlatmak aylar sürebiliyor. En basit bizim SIM Box davası vardı, davanın açılması için altı ay uğraştık, SIM Box'ın ne olduğunu anlatıncaya kadar. Sektörde bilirkişilik yapacak kişiler için bir standardın oluşturulması, çünkü teknik bir hüküm olduğundan... Yani herkesi tenzih ediyorum veya meslek gruplarını tenzih ediyorum, bir mühendis olması bu konuda bazen yeterli olmuyor. Spesifik bir konu olduğundan bu konuyla ilgili olarak uzmanların görevlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

5651 sayılı Kanun'da değişikliğe gidilmesi, bu yöntemin Avrupa Birliği'ne paralel bir düzenlemeyle değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuda da bir çalışma var, en kısa zamanda tamamlanır diye ümit ediyoruz. Herhâlde Sedat Bey de onu destekleyecektir, Komisyonda bekliyor, inşallah geçer.

İnternet'in sınır aşan özelliği nedeniyle uluslararası uygulamalardan kaynaklanan hem bireysel hem de kamusal zararlarının, mağduriyetlerinin önlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuda herhangi bir düzenleme yok. Belki siber güvenlik açısından siber güvenlik sözleşmesinin iç hukuka dâhil edilmesi, belki ceza hukuku açısından bir çözüm olacaktır. Ama mesela Kuzey Kore'den, Uzak Doğu'dan bir parfüm alıp Türkiye'ye getirdiğinde tüketicinin oluşacak mağduriyetlerde bunu şikâyet edeceği bir merci yok. Bu anlamda, uluslararası bir standart nasıl oluşturulur, bu konuda Türkiye'nin öncülük yapması gerektiğini düşünüyoruz.

Sektörün gelişmesine engel olan mevzuatla ilgili olarak bir mevzuat taraması yapılabilir. "Bütün mevzuatların içinde var olan engeller nelerdir?" veya "Değiştirilmesi gereken nelerdir?" Bunlara tek tek bakılabilir diye düşünüyoruz. Bunların başında sektörün gelişmesine en büyük etki olarak, hâlâ dünyada 1 numarayız, vergilerin düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Mayıs 2012'de Deloitte tarafından bir rapor yayınlandı. Bu raporda vergilerin düşürülmesinde vergi kazancının artacağına ilişkin tespitler de var. Böyle raporlar değerlendirilerek bu konuda gerekli çalışmalar yapılacak, bu sonuçta belki tüketiciye yansıtacak miktar

ve kullanımı artıracağından, kullanım arttığından dolayı alacağınız vergi yine aynı noktada veya daha da fazla olabilecektir diye düşünüyoruz.

En büyük dert... Birkaç gün içinde BTK Başkanı Sayın Tayfun Acarer'in yaptığı bir açıklama var fiber altyapısının iki üç yıl içinde gerekli yatırımlar yapılmadığı takdirde cevap vermeyeceğini ve bu sistemin tıkanacağını söylüyor. Ama 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle bu yetkiyi Bakanlık kendisine aldı, ikincil düzenlemeler yapılma aşamasında. Bu süreçte, aşağı yukarı bir buçuk yıldır ben yabancı bir sermaye olarak Türkiye'de yatırım yapmak istiyorum, altyapı yatırımı yapmak istiyorum ama hiçbir yeri kazanmıyorum ve yapamıyorum. Bu nedenle, bu konuda bunun tekel altında, belediyelerin inisiyatifine bırakılmaksızın çözümlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Mevzuatın yeni teknolojileri dikkate alınarak revize edilmesi ve ihtiyaç varsa yeni düzenlemeler hazırlanması: Bu konuda bazen yeterli mevzuat var, fakat bir cihazın Türkiye'ye ithali için idari bir kararın alınmasının yeterli olacağı bir durumda bile bu karar aylarca sürünebiliyor. Belki o teknoloji üretilen ülkede ikincil, atıl duruma düşüyor ama Türkiye'ye bir türlü gelmiyor. Bunların en basiti de Femtocell'dir. Femtocell baz istasyonu yatırımlarını azaltacak, yurt dışına gönderdiğimiz parayı azaltacak fakat aynı kapsamı daha nitelikli olarak, lokasyonları küçülterek sağlayacak bir sistem ama biz bunu kuramıyoruz, sadece bir karar gerektirdiğinden dolayı. Bunun yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Mevzuatta öngörülen ideal para cezalarının ihlal edilen fiille orantılı, ölçülü ve hakkaniyete uygun olması gerektiği konusunda bir şey var. Yani bazen cezaların amacı aşan sonuçlar doğurmaması gerektiğini düşünüyoruz işletmeciler açısından.

Bilişim teknolojileri ve yatırımlarının ve bu kapsamdaki ARGE faaliyetleri de dâhil olmak üzere, teşvik mevzuatı kapsamına alınması. Çünkü ARGE olmadığı takdirde, bu sektör desteklenmediği takdirde sürekli yurt dışına bağımlı bir sektör olarak yaşaması durumu gelecektir ki sadece ithal eden bir ülke olacağız, hiçbir zaman ihraç eder konuma gelemeyeceğiz. Bu konuda eğer mevzuat değişikliği gerekiyorsa bunun yapılması gerekiyor.

İnternet ve bilişim sektörünün yabancı sermaye yatırımlarının kolaylaştırılması. Yine bu konuda gerekli düzenlemeler yapılmalı.

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin kanun tasarısının hayata geçmesi. Türkiye şu anda kişisel veriler konusunda güvensiz ülkeler arasında, çünkü mevzuat olmadığı için bu değerlendirme yapılıyor. Yani bir ülke Hindistan'a kişisel verilerini gönderebilirken Türkiye'ye göndermiyor, çünkü mevzuat olmadığı için benimle oturup anlaşma yapamıyor, güvenlik protokolü yapamadığı için veriyi bana gönderemiyor, ben hiçbir şekilde bu sektörde de çalışmıyorum ve bu sektörün gelişmesinin önünü açamıyorum.

Elektronik ödeme sistemlerine ilişkin mevzuatın yürürlüğe girmesi, bu e-ticaretle ilgili bir etki doğuracak düzenlemedir. E-ticaretle ilgili -bilerek onu geçtim ikisini beraber söylemek için- düzenlenen en son mevzuat şu anda bildiğim kadarıyla Mediste, yakın zamanda geçecek. Buradaki, 6'ncı maddedeki önceden onay sisteminin onay sistemine, 2'nci fıkradaki de sadece satılan mal ile ilgili kısmında ve benzeri olarak değiştirilmesi hem SMS sistemi sektörüne hem de e-ticarette faaliyet gösterecek olan diğer firmaların kendilerine yer bulmasında önemli olduğunu düşünüyoruz.

5'inci, kurumlar ve aktörler arasındaki koordinasyonsuzluk. Buradaki temel madde ortak madde, telekomünikasyon hizmeti dışında GSM operatörlerinin de ürün ve hizmet satışından alınan Hazine payı ve kurum masraflarına katkı payının yeniden gözden geçirilmesi. GSM ortak tesisi kullanımı ve paylaşımının tesis edilmesi ve yaygınlaştırılması, bu kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması sonucunu doğuracaktır ve yatırımların her bölgeye ulaşmasında, var olan yatırımların kullanılması sonucu sektöre giriş artacağı gibi rekabeti de kolaylaştıracağını düşünüyoruz.

En önemlisi, sektörü regüle eden kurum dışındaki regülatörlerin veya kurumların sektöre müdahale etmesi ve yaptırım uygulamasının engellenmesi yani biz kime karşı sorumlu olduğumuzu -evet, kanunlar karşısında hepimiz sorumluyuz- fakat regüle edilen kurum karşısında sorumluluğumuzu biliyoruz. Çünkü var olan düzenlemelerin çoğu bizim mevzuatımızda zaten var, diğerleri mükerrer bir düzeltme. Bu nedenle BTK dışındaki regülasyonun diğer, bu alana müdahale etmemesini istiyoruz.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Oktay küçük bir ekleme yapacak Muhterem Bey size.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ OKTAY ORAY - Sayın Acarer'in söylediği bu fiber altyapıları ile ilgili. Bu tüm dünya için geçerli, çünkü inanılmaz derecede bir şebeke yoğunluğu ve İnternet altyapı yoğunluğu olduğu için sadece Türkiye için değil, onu düzelteyim. Beraberdik o toplantıda, bende vardım, kendisi de hocam olduğu için sürekli bu konudan bahsediyor. Bu GSM şebekeleri ve fiber İnternet altyapıları için tümüyle ve tüm Avrupa ve tüm dünya için geçerli.

VODAFONE ANKARA HUKUK KIDEMLİ MÜDÜRÜ MUHTEREM İLHAN – Bizim için de geçerli sonuçta.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ OKTAY ORAY – Yani, evet, bizim için de geçerli.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Namık Bey, buyurun.

BİYESAM BAŞKANI NAMIK KURAL – Evet, merhabalar.

Biz aradaki önerilere uyarak iki grubu birleştirerek devam ettik, sürprizimiz daha da ilerledi. TBD İstanbul Başkanı da arada korsan giriş yaptı, iyice içeriğimiz şekillendi. Hızlıca gitmek gerekirse, çünkü zaman olarak bayağı sıkıştık herhâlde.

“Teknoloji Trendleri ve Millileşme” grubuyla, “Bilişim Sektörü” gruplarını birleştirdik, esasında hoş da oldu. İki taraf da düşündüklerini karşılıklı özetledi ve onun üzerine sonuçlara vardık.

Şimdi, çok kısa sabahki konuşmalarımızı özetlersek cevaplarda nereye geldiğimize daha çok zaman ayıracağız. Bir, ARGE teşvikleri konumuz var. Ben sadece ana başlıkları söylemek istiyorum. Bir başka konu yerli yazılımın pozitif ayrımcılığı veya yazılımın ürün hâlinde algılanması konusu vardı. Nitelikli eleman açığının kapatılması. Bilişim teknolojilerindeki eğitimdeki problemler artı vergisel sorunlar vardı. Bilişim sektörünün belirlediği ana konular bunlar. Telif hakları vardı ama ona önem vermedik pek, iki tarafta da yazmıştık ama çok majör bir sorun olarak görmüyoruz. Bizim teknoloji trendleri ve millileşmede ana söylemimiz -Tunç da özetlerken kullanmıştı- millileştirme değil, yerelleşme hedefini öncelikle vurguladık. Yani herhangi bir ürünün veya bir teknolojinin illa millîsini yapacağız, illa Türk versiyonunu yaratacağız diye bir şey

değil, teknolojiyi uygulayarak... O, millîleştirme konusunun devamında bilişim grubuyla benzer şekilde devletin teknoloji üretimini desteklemesi konusu bir ana noktamızdı.

Bunun yanında, önümüze çıkan enteresan bir tane konu vardı, özel sektör veya STK'larla kamunun beraber hareket etmede ortaya çıkan problemleri çözmek. Bu mevzuatın yeni teknolojilerle bir arada kullanımını da birleştirip ona bir sentezlemeye çalıştık. Farklı olarak gördüğümüz “bulut bilişim” kavramının bile kendi aramızda dahi farklı farklı anlaşıldığı ortaya çıkınca... Yani demin terminolojiye atıfta bulunuldu, hakikaten bazı kavramlar bile ülkemizde tam net anlaşılmıyor. Bu fikirlerin sonunda bir terime geldik, “akıllı şehirlerin yaygınlaştırılması” diye. Buna Sayın Komisyon Başkanımız da parmak basmış oldu bahsettiği konularda. Oradaki mantığımız da esasında bilişime ulaşmanın bir anayasal hak olması fikrine dönüştü.

Bütün bunları konuştuktan sonra oldukça kalabalık bir grup olarak odada son sayfaya geçtik. İsterseniz bu son sayfayı biraz Levent'le beraber yorumlayalım. Ben şimdi Levent'e vereyim, ara ara müdahil olurum muhtemelen.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI LEVENT KARADAĞ –
Merhabalar.

Sorunları tek ağızdan dinlemeyelim. Sorun çok diye 2 kişi dinlenilirse daha çok sorun olduğu anlaşılır.

Şimdi, burada yazılım üretenlere yazılım kalite standardı yani bu yazılım kalite standardı CMMI bir tarafta dursun ama daha bir, iki, üç aşamalı KOBİ'lere de yer verilebilecek yazılım kalite standardı oluşturulması lazım, bu çeşitli ülkelerde var, çünkü CMMI yazılımı öldürüyor.

Diğer taraftan yani artık yazılım firmalarına da bir sertifikasyon programı verilmesi lazım, yazılım firmalarına sertifika etmek lazım. Bunlar da aslında bu bilişimle ilgili diğer politikalarla ilgili, dünyadaki yeni trendle, sivil toplum, kamu ve özel sektör... Çünkü özel sektör yeniliği görüyor, sivil toplum dengeliyor, kamu da kararları alıyor, bunlardan bacağın birisi olmayınca bu işler yürümüyor.

Yine elektronik ticaret çok önemli, artık buraya dönülmeye başlandı. 2020 yılında yüzde 99 elektronik ticaret de yapılması gerekiyor. Burada TOBB'un ve ticaret odalarının kesinlikle bu işlere el atmaları lazım. Orada e-ticaret ve inovasyon bölümleri açılması lazım, kulüpleri açılması lazım, medislerinin açılması lazım gibi.

BİYESAM BAŞKANI NAMIK KURAL – Şimdi, burada bir hafif araya girmek istiyorum.

Demin bahsettiğimiz, esasında kamuyla sivil toplumun bir araya gelmesinde enteresan bir model öneriyoruz. Çünkü bir teşvik alınabilmesi için, bu demin Levent'in bahsettiği üç bacaklı yapının, “Evet, bu firma yazılım firmasıdır, bu firma teknoloji üretir, inovatif firmadır.” dediği zaman teşvik için artık yeterli çitayı sağlamış olması, esas hedef bu. Çünkü şu anda, biz hep teşvikleri kamuyla tartıştığımızda, “Peki, nasıl belgelenecek? Nasıl, proje yapıldı mı, yapılmadı mı?”yı takip edeceğiz konusu vardı, burada oluşan yapıyla... Yani Maliye Bakanlığı da burada olsun, kamu da burada olsun ama bir firma hakikaten şey olarak görünüyorsa, inovatif teknoloji yapıyor, teşvike layıkırsa burası artık okey versin, hedefimiz buydu.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI LEVENT KARADAĞ – Evet, yine kamu alımlarında yerli yazılımların yabancı yazılımlar gibi paket ürün olarak değerlendirilmesi, kamu ve özel sektör teşviklerinin sunulacak ortak bir platform çerçevesinde oluşturulması, birlikte çalışabilirlik

rehberinin kamu alanında da göz önünde bulundurulması yani bizim bu birlikte çalışmayı öğrenmemiz gerekiyor. Topluların gelişmişliğini sosyal sermayeyle değerlendiriyorlar, sosyal sermayeyle ilgili bir çalışma yapıyorlar 2000 yılında OECD ülkelerinde. Birbirine güvenmeyen ülkeler arasında Türkiye 2'nci oluyor Brezilya'dan sonra, "Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur." diyorlar yani bu birlikte çalıştırmayı teşvik etmemiz lazım.

Yazılım sektörü ARGE ve 5 kişiyle yerinde yapılabilmesi yani ARGE yerinde verilmeli, 5 kişiyle değerlendirilmeli.

BİYESAM BAŞKANI NAMIK KURAL – Bunu da biraz açalım bence.

Biliyorsunuz yerinde ARGE Kanunu 50 kişiyi içeriyor, 50 kişiye indirildi. Bunu kendi aramızda tartışırken bir kere bu Kanun'da bir değişim yapıp sektörel limitler belirlenmeli. Bizim sektörümüzün limiti 5 olmalı ve demin dediğimiz otorizasyon mekanizmasıyla çalışmalı diye somut bir çözüm önerimiz var.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI LEVENT KARADAĞ – Globalerin Türkiye'de yatırım yapmasını sağlayacak ortamın geliştirilmesi.

BİYESAM BAŞKANI NAMIK KURAL – Yani gelsinler, burada üretim yapan, teknoloji üreten yerler yapsınlar değil mi? Talep etmek çok kolay, güzel, ediyoruz.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI LEVENT KARADAĞ – Benim orada biraz da data center'ların Türkiye'de oluşması yani data center başka bir ülkedeyseniz risk oluyor. Bizim data center'ların haritasında yer almamız lazım, orada ciddi bir sıkıntı var.

Evrensel destek fonunun kullanımı lazım. Bunun nasıl kullanıldığını yıllardır soruyoruz ama bir türlü öğrenemedik.

Bir de liselerde girişimcilik eğitimi yani Türkiye'nin girişimcilik kısmını bununla değerlendiriyorlar. Yani liselerde girişimcilik eğitimi olmadığı takdirde girişimcilik inovasyon çalışmaları çok fazla uzun soluklu olamıyor.

Yerel yönetimlerde geniş bant altyapısının gelişimine destek verilmesi.

Bilişim okuryazarlığının her vatandaşa kazandırılması, ECDL gibi.

İnternet erişimi bir anayasal vatandaş hakkı olmalı.

Yine şuradan birkaç başlığı okuyorum.

BİYESAM BAŞKANI NAMIK KURAL – O vergi şeyini de almayalım, bu vergi şeyinin dokümanını da veririz.

Şimdi, bu anayasal hak özellikle çok takıldığımız nokta hâline geldi. Bir önceki maddeler de esasında hep onu map ediyor.

Bir, "Bizim hakikaten tüm vatandaşlarımıza teknolojiye ulaşabileceği ortamı sağlamak ana hedefimiz olmalı." diyoruz. Evrensel destek fonunun da buradan yani buradaki fonu kullanarak bu işi hızlandırma şansımız var. Yani kullanılabilecek kaynağı da göstermiş oluyoruz ve ECDL'i de bir model olarak ortaya koyduk ki yani sırf altyapıyı getirmek de yeterli değil. Bir sonraki adım vatandaşımızın bilgisayar okuryazarı hâle gelmesi. Nasıl biz eğitim sistemimizde "Şu kadar sene okumalıdır." diye bir zorunluluk getiriyorsak

bilişim teknolojilerini kullanma yeteneğini de onlara sunmamız lazım. Hepsi üst üste geldiğinde yepyeni bir toplum yaratmış olacaktır.

TÜRK BİLİŞİM DERNEĞİ TEMSİLCİSİ LEVENT KARADAĞ – Buradakiler o kadar.

BİYESAM YÖNETİM KURULU BAŞKANI NAMIK KURAL – Kaldı mı başka?

TÜRK BİLİŞİM DERNEĞİ TEMSİLCİSİ LEVENT KARADAĞ – Vergileri geçtik, vergiden şimdi bahsetmeyelim.

BİYESAM YÖNETİM KURULU BAŞKANI NAMIK KURAL – Vergi problemleriyle ilgili küçük küçük şeylerimiz var ama o dokümanda olması yeterli olacaktır, politik bir konu değil.

Çok teşekkürler.

TÜRK BİLİŞİM DERNEĞİ TEMSİLCİSİ LEVENT KARADAĞ – Teşekkür ediyoruz, ayrı bir yorum kattık.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Buyurun.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ BİLGİ, DÖKÜMANTASYON VE TEKNOLOJİ YÖNETİMİ-REKTÖR DANIŞMANI SAİT ÜNLÜ – Biz iki grupta birleşik çalıştık baştan itibaren. Bizim üç alanda, üç konuda önerimiz var. Birincisi eğitim, ikincisi ortam, üçüncüsü de toplum başlıklarıyla.

Eğitimdeki çözüm önerimiz, 2B'ye rakip olarak 3B, bilimsel bilişim bilinci eğitimi. Bunu anaokullarından üniversitelere kadar yaygınlaştırılmış bilişim psikolojisi başlığında bir eğitim kavramıyla özetlemeye çalıştık, bambaşka yeni müfredatı oluşturulan bir eğitim gibi düşündük. Böyle bir eğitimin müfredatının da sürekli sürdürülen psikososyal araştırmalardan elde edilen ve sürekli yenilenen sağlam temelli verilere dayandırılarak müfredatın sürekli yenilenmesi, değiştirilmesi.

Bilişim alanında bilgi evleri oluşumu hedeflenircesine işletmecisi eğitilmiş, ortamı sağlıklı ve benzeri şartları sağlayacak şekilde özel ve tüzel kişilerce finanse edilen kamu İnternet erişmiş merkezlerinin genel eğitim manasında teşviki ve desteklenmesi yani İnternet kafelerin dönüştürülmesi, iyileştirilmesi anlamında bir önerimiz.

İkinci önerimiz ortamla ilgili. Burada da uluslararası mevcut PEGGİ, ESRB gibi on-line, off-line oyunları derecelendiren kurumların kullandığı ölçütlerin acilen ülkemize uyarlanıp geliştirilmesi. Tamamen burada geliştirmenin uzun sürmesi ve sürüncemede kalması dikkate alınarak dışarıda varsa bir şey oradan hemen örneklenerek ülkemize uyarlanması esas alınarak böyle bir önerimiz oldu.

Buna ilaveten, siber zorbalık, zararlı içerik ve bilgi kirliliği vesaire konularıyla mücadelede sigaradakine benzer bir sloganla “yeşil yol” sloganıyla toplumsal bilincin yaygınlaştırılması ve bu konuda desteğin sağlanması.

Gene ortama ilişkin olarak, sansüre alternatif olarak, sansürlemeden akılcı işaretler kullanılmasını teminen İnternet içeriklerinin bu şekilde sınıflandırılması ve tüketici tarafından iradesiyle bunun en azından önceden işaretlenmiş bilgilendirme yoluyla iradenin güçlendirilmesi, desteklenmesi.

Üçüncü önerimiz topluma yönelik. Burada aile, anne baba eğitimi şeklinde. E-toplumsal çekirdeği olan anne babaların eğitilmeleri yanı sıra hızlı tüketici olan İnternet kullanıcılarına pozitif içeriklerin sunulması yani İnternet'te olumsuzlukları engellemeye çalışmak yerine olumlu içerikleri daha fazla sunarak âdeta anne

babaların çocuklarının emekleme döneminde, İnternet emeklemesi sırasından -ben buna İnternet emzirmesi sırasında dedim ama bir anne itiraz etti- itibaren onlara sunabilecekleri olumlu içeriklerin ellerinde mevcut olması.

Buna ilaveten, tabii bunu destekleyici mahiyetti, Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Diyanet başta olmak üzere çeşitli kamu ve sivil toplum kuruluşlarınca toplumu bilgilendirici ve bilinçlendirici etkinliklerin yapılması ve teşvik edilmesi, toplumun bilinçlendirilmesi ve toplumsal eğitim anlamında bir önerimiz.

Bilişim ve İnternet ortamından doğan -bu da son sayfa sanırım- psikososyal, hukuki, teknik ve benzeri mağduriyetlerin hızlıca giderilebilmesi için yardım hatları, yardım ve bilinçlendirme merkezleri oluşturulması.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Son grubumuz Füsun Hanım, İnternet, sosyal medya.

TÜM İNTERNET DERNEĞİ TEMSİLCİSİ FÜSUN SARP NEBİL – Esasında söyleyeceğim bazı şeyleri daha önceki gruplar da söyledi, aklın yolu bir, hepimiz aynı şeyleri düşünüyoruz. Yalnız biraz evvel Namıkların söylediği, açıkladığı konular için bir şey söyleyeceğim: Yazılım konusunda yirmi yıl kadar önce maalesef pazarı kaybettik. Bugün özel şirketlerimizde de, kamu şirketlerinde de yabancı yazılımlar var isimlerini söylememe gerek yok. Bugünlerde bu İnternet'in getirdiği, mobil yazılımcılığının getirdiği havayla yazılımcılığımızda tekrar bir aşama var, onun değerlendirilmesi lazım. Bunları söylememin nedeni on-line yayıncılıkta şu anda böyle bir fırsat elimizde, bunu kaçırmamak için bunları anlatacağım size. On-line yayıncılık da derken de bunun içinde dijital yayıncılık ya da sadece haberleri düşünmeyin, facebook da bunun içinde, youtube da bunun içinde, twitter da içinde, tamamı içeriklerden bahsediyoruz.

Öncelikle biz şunu söylemek istedik: Dedim ya yazılımda kaybettik, on-line yazılımda kaybetmeyelim. Neden kaybetmeyelim? Bakın fırsatlar şunlar on-line yayıncılık gelişirse Türkiye'de, ekonomik katkı olacak ülkeye, geniş kitleye anında erişim ve tanıtım olanağı -biliyorsunuz Türkiye kendini fazla tanıtmıyor- istihdam artışı olacak, vergi ve kayıtlı ekonomi artışı olacak, inovasyonda tetiklenme olacak, hukuki sorunlarda hani IP tespiti falan yapılamıyor ya çeşitli olaylarda, daha kolay çözüm olanağı ve güçlü teknolojik firmalar yaratılabilecek. Eğer olmazsa bunların tam karşısı olan ekonomik kayıp çünkü yurt dışına gidiyor reklam veya diğer nedenlerle. Kültürümüzün yabancı etkiler altında kalması, bakın tam tersi mümkünken istihdam kaybı yani bu istihdam olamadığı için bir kayıp olacak, vergi kaybı inovasyon ölölüğü, hazır teknoloji kullanıyor olacağız çünkü.

Hukuki suç önleme ve suçlunun tespiti zorluğu ki, bugün en büyük sorunlarından biri biliyorsunuz seks videoları veya hakaret durumunda IP'yi yurt dışından alamıyoruz, bir de global şirketlerin ekonomiye ve haberciliğe negatif baskısı olacak.

Sorunları bir sayfa olarak özetledik: Ekonomik sorunlar var, bildiğiniz, para kazanamama, reklamlarla ilgili sorunlar var veya diğer iş modelleriyle ilgili.

Teknolojik sorunlar var. Bunların hem eleman bulma konusunda hem yazılımların temini, geliştirilmesi konusunda hem de altyapı konusunda problemler var.

Yerli içerik yaratma sorunları var. Maalesef yerli içerik yaratma, özgün içerik yaratma yerine kopyalama çok yaygın, bu yüzden de telif hakları sorunları var.

Diğer hukuki sorunlar var, 5651 ya da Medeni Kanun, hakaret gibi.

Rekabete yönelik sorunlar, vergi, idari sorunlar. Bütün bunlar var, bunlara bakarsınız.

Çözümleri geçelim. Çözümleri grupladık -Sait Bey'in söylediği gibi- eğitim önemli. Üniversitelerde İnternet gazeteciliği özgün yerli içerik -deminki sorunların içinde vardı bunlar- yerli platformlar, mobil uygulama yazılımcılığı ve dijital reklamcılık bölümleri istiyoruz.

İlkokuldan başlayarak dijital medya okur yazarlığı hatta ana okuluda da educational game türü bir şeyler istiyoruz.

Ebeveynlere dijital medya okur yazarlığı istiyoruz. Bu özellikle güvenli İnternet denilen konu açısından önemli.

Tabii ki hukukçulara eğitim istiyoruz.

Çözümlerin mevzuat açısından istediğimiz: Vergi düzenlemesi ve pozitif ayrımcılık istiyoruz. Eleman maaşlarında, eleman istihdamında zorluk çekiyoruz çünkü. Reklama uygulanan vergilerin elden geçirilmesini istiyoruz. Örneğin, kitapta nasıl yüzde 8'se, "Reklamda on-line yayıncılıkta yüzde 18 yerine yüzde 8, hatta yüzde 1 uygulanabilir mi?" diye soruyoruz.

Abonelikli içerik ve aplikasyon -bu mobil aplikasyon uygulamalardan bahsediyoruz- gelişiminde KDV uygulamasında bazı sorunlar var, bunların incelenmesini ve düzenlenmesini istiyoruz.

Haksız rekabete karşı korunma. Bu nedir? Yabancı sitelere reklam verenlerden belki ilave vergi alınsın. Bugün google reklamlarından şikayetçiyiz on-line yayıncılar olarak. Örneğin, bizim sitemizin reklamı 5 lira iken, google reklamı 50 kuruş ve pazarı düşürüyor çünkü onların editörleri filan yok, tekrar Türkler içerik koyuyor o sayfalara, reklamı da 50 kuruşa alıyor, vergi ödemiyor, hiçbir şey yapmıyor. Burada ilave vergi tabii ki o firmalar vermediği için de bu sitelere reklam verenlere belki bir şeyler yapılabilir. Bunun incelenmesini istiyoruz.

Resmî reklamlardan -bu yeni çıkacak İnternet yayıncılığı içinde zaten var, ama biz yine de koyduk- on-line yayıncılığa pay.

Telif hakları sorununun dijital medyaya uyarlanması. Telif hakları sorunu şu anda basılı yayınlar için olan şekliyle mevcut. Dijital medyada problem yaşanıyor o yüzden ve Türk kullanıcılarının verilerinin depolandığı sitelerin yurt içinde host edilmesi lazım güvenlik açısından.

İçeriğin korunması açısından kopyalamaya -yine tekrarlıyor biraz ama önemli olduğu için söylüyoruz- çözüm:

- 1- İzinsiz kullanıma ceza getirilmeli.
- 2- Haber ajansı fiyatlarında pozitif ayrımcılık on-line yayıncılık için.
- 3- İzinli kullanımı destekleme kanun açısından.
- 4- Yayıncılıkta dört ekran yani hepsini destekleyen şekilde yayılma için destek.

5- İframe ya da içerik çiftliği deniliyor. Yani sizin içeriklerinizi örneğin büyük gazetelerin yazarlarının çekilmesi birtakım uygulamalarla mevcut ve buna hiçbir çözüm bulamıyorsunuz, hakkı olmayan içerikten para kazanmak çok yaygın, hâlbuki bu içeriği yaratanlar asıl para kazanamıyor.

6- Mobil uygulamalarda izinli içerik kullanımı ve aplikasyon oluşturulması da aynı, beş ve altı birbirinin benzeri.

Kaynak konusunda problem var. Dijital reklam alanında düzenleme. Bu alanda monopoller var, bağımsız yayınlar para kazanamıyor. Çünkü reklam ajanlarıyla klasik mecralar, eskiden beri gelen mecralar arasında organik bağlar var, rısturn denen birtakım komisyonlar var. Bu komisyonlar için bu reklam ajanları açık açık diyor ki: Ben şuraya 100 milyon dolar veriyorum bir faturada, bir faturada rısturn'umu yüzde 15 alıyorum. Bu kadar web sitesine bağımsız niye reklam vereyim? Böyle bir sorun var. Bunun düzenlenmesi lazım.

Ölçümlendirme büyük sorun, reyting dediğimiz hikâye. Burada da problem var. Gerçi bu yeni kanunla -Ömer Bey de onu söylüyordu- o resmî ilanlarda bir çözüm geliyor.

Teşvik, yayıncılığın serpilmesi için destek. Serpilmezse ne olur? Bir sürü, istihdamından -demin söyledik- vergisinden, kültürün korunmasına kadar birçok durumu anlattık. İsteniyorsa bunların düzenlenmesi teşvik verilmesinde yarar var bir müddet.

ARGE ve geliştirme desteği -Namık Bey'in söylediği gibi- bizde 50 kişi yerine belki 1-2 kişi, "yazılımda 5 kişi" diyorsunuz, biz İnternet yayıncılığına belki "1-2 kişi" diyoruz.

Risk sermayesi ve fonların private equity'lerin yatırıma dönüşünün sağlanması. Türkiye'de yok ama mesela Amerika'da çok yeni bir ay önce startup'lara yani küçük şirketlere yatırım yapıldığında vergi kolaylığı sağlandı. Onlar da aynı şeyi düşünüyorlar. Elektronik fatura ve elektronik ödemelerin yaygınlığının, kolaylığının artırılması. 10 liralık fatura kesiyorsunuz, faturanın kâğıdının bedeli artı kuryeyle gönderildiğini düşünün çok anlamsız hâle geliyor. O yüzden burada bunların da düzenlenmesi lazım.

Diğer konu, hosting sorununa çözüm -daha önce anlatmıştık- hosting önemli bir sorun, pahalı Türkiye'de. Onun için yurt dışına kaçıyor ama bunun karşılığında yurt dışına bandwidth ödüyoruz, adeta kendi ayağınıza kement takar gibi bir durum. Bunun anlaşılması lazım. Ayrıca trafik değişim noktası lazım, yurt içi trafiği rahatlatacaktır, bu şu anda böyle değil. Bandwidth maliyeti de yine pahalı.

Sitelerle ilgili hukuk uyarı yöntemi en büyük şikâyet tabii ki. Siteler tümüyle engelleniyor. "Şurada şöyle problemli bir içeriğiniz var, bunu kaldırır mısınız?" denilmiyor ya da savunma hakkı verilmiyor. Biz bu konuyla ilgili Tüm İnternet Derneği bir çalıştay yapıyoruz eğitmeye çalışıyoruz ama daha çok eğitim lazım.

Hukuka aykırı içeriklere yönelik tedbirler kapsamında gönüllü, seçenekli hizmetlerin artırılması, desteklenmesi, bilişim alanına ilişkin düzenlemelerde detaycı düzenlemelerden kaçınılması, bütüncül yaklaşımlar oluşturulması, bilişim ihtisas mahkemeleri... Bunların hepsi aynı biliyorsunuz. Kişisel veriler, kanun tasarısı çok önemli.

Sektörün kendi öz denetimi -bu, son sayfamız- bu bizimle ilgili ama yine de koyduk. Sektörde de biz öz denetim gerekiyor.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Sunumlar için çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Başkanımız özellikle yarınki sürece dair bilgilendirme yapacak.

BAŞKAN – Evet, slayt lütfen... Yok, slayt yok.

Çok teşekkür ediyorum. Gerçekten düşündüğümün üzerinde çok önemli bir çalışma oldu. Sabahın erken saatlerinden akşam saatlerine kadar hem de hafta sonu çok önemli bir konuda çok önemli çalışmalar yapıldı. Gruplar ayrı ayrı büyük bir ciddiyetle çalışmışlar, çok da güzel sunumlar yaptılar.

Yarın -Hocamla da konuştuk- şöyle bir çalışma yapalım diyoruz: Sekiz ayrı grubun yaptığı çalışma var. Burada mutlaka farklı birtakım sesler de çıkacaktır, farklı kanaatler de olacaktır önerilerle ilgili. Bu salonda iki saat boyunca -zannediyorum herhâlde sunumları Hocam, olmayanları da belki yazılı olarak yazılı hâle getirip hızlıca bu gece gönderecek- o sunumlara bakıp “Bununla ilgili şöyle bir şey söylemek gerekir.” diyecek bir arkadaşımız olursa çok kısa cümlelerle -mikrofona konuşmak çok önemli- kanaatini ifade ederse bu çalışma çok daha zengin hâle gelecektir. Bunu yapmak lazım çünkü farklı bir açıdan görmenin de her zaman bir faydası olur. Son bir derleme yapmış olacağız böyle bir çalışmayla. Umuyorum, yarın da böyle güzel bir finalle toplantıyı bitireceğiz.

MODERATÖR LEYLA KESER BERBER – Şimdi bırakmıyoruz sizi, aşağıda yemeğimiz var, akşam yemeğine davet ediyorum tekrar hepinizi, bir de orada biraz konuşmuş oluruz.

Yarın dokuz buçuk ama biz İstanbullular olarak Ankara’da dokuz buçuk, dokuz buçuktur ama pazar günü trafik yok İstanbul’da trafik bahanesi genelde hafta içi oluyor, pazar günü sabah o saatte trafik de yok, dokuz buçukta hepinizi bekliyoruz.

BAŞKAN – Bazı milletvekili arkadaşların programları var, dokuz buçuk yaparsak makul bir zaman içerisinde bitirebiliriz.

Teşekkür ederiz. (Alkışlar)

Kapanma Saati. 18.50